БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 118 (9872) | 1962 оной майн 20, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

...РАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын № 4 hургуулиин пионернүүд Неля Нимаева (зүүн гарhаа), Николай ...ов, Вера Разумова гэгшэд салют үгэжэ байна. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ХЭРЭГЭЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛДЭ ХОДОДОО БЭЛЭН БАЙГТЫ!

Пионернүүдэй Бүхэсоюзна эмхидэ Н. С. Хрущевой эльгээhэн амаршалга

...э үхибүүд, Советскэ Союзай эдир пионернүүд! ...дэр танай гайхамшагта ой — Владимир Ильич ... нэрэмжэтэ Пионернүүдэй бүхэсоюзна организа... ...эн жэлэй ой гүйсэбэ. Энэ гэгээн гэрэлтэ, ...нта hайндэреер дашарамдуулан, эдир ленине... ...надые үнэн зүрхэнhөө амаршалнаб.

...риин бии болоhон үдэрые таанадтай хамта ...т арад тэмдэглэжэ байна. Түрүүшын колхозуу... ...уулагшад, ой тайга соогуур шэнэ городууд бо... ...ууд... бодхоогшод, хүсэтэ гол мүрэнүүдые ха... ...ад, шэнэ газар элдүүрилэгшэд, замбуулинай ...ботологшод, коммунис ажалай бригадануудта ...гтойгоор ажаллажа байгшад пионернүүдэй ...стугые омогорхолтойгоор зүүжэ ябадаг байгаа. ...эх оронoй түлөө, манай зол жаргалай түлөө ... ами наhаяа зорюулагшад пионерэйнгээ тан... ...Ильичын захяануудта хододоо үнэн сэхэ яба... ...аа.

...эдир залуу халаан бологшо таанад пионернүү... ...гые — улаан тугай хубииень мүнөө зүүжэ

...эй турша соо Ленинэй нэрэмжэтэ Пионернүү... ...изаци ехэ, алдарта замаар ябажа гараа. Совет ...ынгөө үхибүүдтэ дуратай, эдир пионернүүдэй ...гүүд болон габьяануудаар омогорходог.

...дэй харууhагүй зайжа ябалгатай тэмсэhэн, ...т мэдэхэгүйшүүлые hургаhан, шэнэ байдал зо... ...нь парти болон арадтаа туhалhан түрүүшын ...дые аха үеын хүнүүд, бидэнэр угаа дуратай... ...халантайгаар hанан дурдан ябадаг байнабди. ...оо хамгаалгын Агуухэ дайнай шэрүүн шанга ... эдир пионернүүд партизануудай отрядуудта ...дайлалдадаг, тагнуулай хүдэлмэридэ хабаа... ...госпитальнуудта дежурилдаг, сэрэгшэдэй бүлэ... ...оролдолго гаргадаг, полинууд болон заводууд... ...даг байhан юм.

...эх оронойнгоо алдар солын түлөө баатарлиг ...жаhан баатар-пионернүүд Павлик Морозовой, ...тиной, Кычан Джакыповай, Гриша Акопянай, ...гой, Лёня Голиковой, Марат Назеягай болон ... эрэлхэг зоригто үхибүүдэй нэрэнүүд манай ...үхэдэ хэтэдээ үлэхэл.

...хүдэлмэришэд болон таряашадтай хамта... ...ад лэ байхадаа ёhотойл коммунист болохо ...hэн Ленинэй захяае манай үе сагай эдир ле... ...й нангинаар дүүргэдэг байhыень бидэнэр ха... Үхибүүд Эхэ ороноо сад сэсэрлигээр шэмэглэ... ...узын, сахарай свёклын үндэр ургаса хуряажа ...сллай хаядаhа суглуулна, байгаалиие хам... ...энь ехэ hайн гээшэ.

...измын толон доро таанад өөhэдынгөө ойн бая... ...рлэжэ байнат. Коммунистическэ общество ... программые манай партиин XXII съезд бата... Энэ программа дотор агуухэ Ленинэй үзэл бо... ... Коммунизм хадаа олон миллион хүнүүдэй гэгээн гэрэлтэ хүсэл эрмэлзэлгэ болоно, энэ хадаа хүндэ хүнэй хани, нүхэрэй болон аха дүү ёhoор хандадаг общество болоно.

Гайхамшагта hайхан ерээдүйнгөө түлөө ехээр ажаллаhан аха үеын хүнүүд коммунизмын эстафетые залуушуулда, Ленинскэ комсомолдо дамжуулан үгэжэ байна. Харин таанад, эдир ленинецүүд, энэ эстафетые өөhэдынгөө аханар болон эгэшэнэрhээ дамжуулан абахаар бэлэн байгты.

Эдир бага наhаяа золтой жаргалтайгаар үнгэргэхэ арга боломжо Коммунистическэ парти, совет арад таанадта олгоо. Таанадта зорюулагдан гайхамшагта hургуулинууд, ордонууд, стадионууд, аргаламжын газарнууд, пионернүүдэй лагерьнууд, паркнууд баригдаа. «Бүхы эрхим hайн юумэеэ үхибүүдтэ зорюулая!» — энэ Ленинскэ захяае Коммунистическэ парти бодото хэрэг дээрэ бэелүүлнэ.

Коммунистическэ партиин Программа эдир залуу үетэнэй үмэнэ үргэн хараа зам, эли тодо зорилгонуудые нээжэ үгөө. Таанад манай түрэл газар нютагай баялигые арьбадхаха, гол мүрэнүүдые гэдэргэнь урадхуулха, тон орёо нарин машинануудые бүтээхэ ёhотойт. Таанад замбуулинай дайдые саашадань добтолхот, байгаалиин олон нюусануудые элирүүлхэт. hанажа бодожо, зоримгойгоор ухаалан зохёожо байгты!

Хүндэтэ үхибүүд! Совет арадай агуухэ хэрэгүүдые эрхимээр үргэлжэлүүлхын тулада таанад бүри мүнөөнhөө, пионерэй наhанда ябахадаа, коммунистическэ общество байгуулагшын шэнжэ шанарые өөhэдтөө хүмүүжүүлэгты.

Ажалда дуратайгаар ургагты, али бүхы ажалые хүндэлэгты. Арадайнгаа, Эхэ оронойнгоо аша туhада ажаллаха гээшэ ами наhанай уг зорилго, совет хүнэй ёhотойл зол жаргал болоно. Имагтал ажалаар, ажалаар, ажалаар лэ коммунизм байгуулжа болохо гэжэ hанажа ябагты.

Эрдэм ухаанай үндэhэ hууриие оролдосотойгоор шудалагты. Эрхимээр hураха, олоhон эрдэм мэдэсээ ажабайдалда хэрэглэхэ гээшэ үхибүүд, таанадта, гол шухала хэрэгтнай болоно. Хүн юумэ hайнаар мэдэдэг, шадабари ехэтэй байха тумаа обществодоо бүри ехэ туhа хүргэхэ байна. Эрдэмгүйгөөр коммунизм байгуулха аргагүй.

Өөрынгөө агуухэ, олонациональна Эхэ орондо дурлагты, тэрэнэй алдар солые арьбадхагты, эбтэй зэтэйгээр, баяртай хүхюутэйгээр ажаhуугты, өөhэдыгөө хатуужуулагты, али бүхы юумээр өөрынгөө вожата — ленинскэ комсомолhоо жэшээ абагты.

Эдир пионернүүд!

Танай туг дээрэ Ленинэй нэрэ бэшэгдэнхэй. Коммунистнууд-ленинецүүд боложо ургагты. Ленинскэ ёhoор ажаллагты. Ленинскэ ёhoор hурагты. Совет Эхэ орондоо манай хайрата Ленинэй дуралдаг шэнгеэр дурлагты.

Коммунистическэ партиин хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ хододоо бэлэн байгты!

Ядерна зэбсэг туршалгые, яаралтайгаар түхеэрэлгые болюулха

Рождествогой арал шадар агаарта ядерна зэбсэг туршалгые бүхы түрүү хүн түрэлтэн ехээр буруушаана.

Уhан доро тэhэлэлгын хэгдэhэн тухай, удаань Номгон далай дээрэ агаарта, Невада штадта газар доро шэнэ тэhэлэлгэнүүдэй хэгдэhэн тухай мэдээсэлнүүдые бидэнэр hаяхан абаhан байнабди. Энэ хадаа США-гэй мүнөө үедэ хэжэ байhан туршалгануудай агаарта хэгдэhэн арба нэгэдэхи тэhэлэлгэ, газар доро хэгдэhэн гушан хоёрдохи тэhэлэлгэ болоно. hүүлшын мэдээсэлнүүд дээрэhээ хаража үзэхэдэ, тон дээрэ, тусхайлбал, замбуулинай дайда соо хэдэн туршалганууд хэгдэхээр мүн лэ хараалагдажа байнхай.

18 оронoй түлөөлэгшэдhөө бүридэhэн комитедэй хүдэлмэрилжэ байhан үедэ тэhэлэлгэнүүдые хэхэдээ, США болон Англи хадаа ядерна зэбсэг туршалгые хорихо арга боломжодо зорюута hаад ушаруулна, хүн түрэлтэнэй динлэнхи олонхидо эсэргүү, тэнэг аашa гаргана гээшэ. Энээнэй түлөө США-гэй болон Англиин ажал-ябуулагшад хэhээгдэнгүй үлэхэгүй гэжэ бидэнэр найданабди.

Ядерна зэбсэг туршалга болюулхые, иимэ ябуулгануудай ямар ехэ хоротой байhыень, ядерна дайнай арадуудта үзэгдөөгүй ехэ хохидол ушаруулха байhыень hайн мэдэдэг эрдэмтэдэй зүгhөө бидэнэр уряалнабди.

Ядерна зэбсэг туршалгада, тэрэниие яаралтайгаар түхеэрэлгэдэ бүри шанга буруушаалга мэдүүлхыень бүхы дэлхэйн эрдэмтэдые бидэнэр уряалнабди.

С. Н. Вернов, МГУ-гэй профессор, ядерна физикын научно-шэнжэлэлгын институдай директор;
А. С. Давыдов, МГУ-гэй профессор, УССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент;
Н. Л. Григоров, профессор, замбуулинай туяануудые шэнжэлхэ лабораториие даагша;
С. С. Васильев, ядерна реакцинуудай лабораториие даагша ба бусад.

Москва, майн 18.

—✦—

Хани ёhоной туhаламжа

Апрелиин эсэс багаар угаа ехэ аадар бороо, саhан 10 шахуу үдэрэй турша соо орожо, Иранай хүн зондо нилээд ехэ хохидол ушаруулаа.

Иранай арадта иимэ хохидолой тохёолдоходо Советскэ Союз мүнөөшье хамаагүйгөөр хандаагүй. СССР-hээ Иранда байдаг элшэн сайд нүхэр Н. М. Пегов Иранай гадаадын хэрэгүүдэй министртэ hаяхан орожо, Иранай арадта ехэ хохидолой тохёолдоhондо hанаагаа зобожо байhанаа элирхэйлэн мэдүүлээ. СССР-эй Улаан Хэрээhэнэй, Улаан Хахад hарын бүлгэмүүдэй союзай гүйсэдком 600 мянга шахуу риалай (долоо мянган түхэриг) туhаламжа үзүүлхэ гээ.

(ТАСС).

КПСС-эй обкомдо, республикын Министрнүүдэй Соведтэ

hү hаалгаар, гүрэндэ худалдалгаар республикын аймагуудай хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй 1962 оной апрель hарын дүн

hү hааха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха талаар 1962 оной апрель hарын социалис мүрысөөнэй дүн хаража үзөөд, КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтообо:

1. Республикын Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг 300 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар **Сэлэнгын аймагта** (КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр **Иванов**, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Иринчеев**) барюулха. Энэ аймаг 1961 оной апрель hарынхида орходоо hү hаалгаяа 20 процент, гүрэндэ худалдалгаяа — 43 процент дээшэлүүлжэ шадаhан байна.

2. Республикын Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг 200 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шантайгаар **Кабанскын аймагта** (КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр **Антоненко**, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Елизов**) барюулха. Энэ аймаг нёдондонойхидо орбол апрель hарада hү hаалгаяа 13 процент, гүрэндэ худалдалгаяа 97 процент дээшэлүүлhэн байна.

hү hаалга, тэрэниие гүрэндэ худалдалгаар апрель hарада Баунтын, Баргажанай, Заиграйн аймагууд hайн үрэ дүн туйлаа гэжэ тэмдэглэбэ.

Байгша оной апрель hарада нёдондоной энэ үсынхидэ орбол hү hаалгаяа доошолуулhандань Кяхтын, Бичурын, Зэдын, Закаменай, Түнхэнэй, Ахын райкомуудай болон аймгүйсэдкомуудай анхаралые хандуулба.

3. Саашадаа hү абаха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэhэнэй, үлүүлэн дүүргэhэнэй түлөө республикын Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг hара бүридэ барюулагдажа байхаар тогтоогдобо.

ЕХЭ hҮН—ОРОЛДОЛГЫН АША

Хүн бүхэн үдэр бүри шэнэ hү уухые хүсэдэг. Тиимэhээ арад зоной энэ шухала эрилтые хангаха гээшэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй, малшад, hаалишадай арюун үялга мүн. Нүгөө талаараа hүн ехээр hаагдабал, колхоз, совхоз бүхэндэ үдэр бүри олзо доход орожо байдаг ха юм.

Зүгөөр республикын колхоз, совхозуудта абтажа байhан hүн арад зоной эрилтые хангажа үшөөл шаданагүй. hү hаалга дээшэлүүлхэ арга боломжонууд хаа хаанагүй бии байбашье, тэрэнь хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Байгша ондо нёдондонойхидо орбол үнеэдэй тоо хаа хаанагүй олошоржо, үнгэрhэн 4 hарын туршада нёдондоной энэ үеынхиhөө нилээд олон үнеэд тугаллаа. Тиигээшье hаа, hү hаалга тон багаар дээшэлээ, зарим аймагуудта (жэшээнь Заиграйн, Прибайкалиин, Зэдын, Закаменай, Кяхтын аймагуудта) нёдондонойхиhоо бага hүн hаагдаа. Ушар иимэhээ гүрэндэ hү худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ аюултай байдалда оронхой. Жэлэй 4 hара үнгэрбэшье, гүрэндэ hү худалдаха хахад жэлэй түсэб миил 45 процент дүүргэгдэз. Тиигэжэ малшадай абаhан социалис үялганууд, хахад жэлэй түсэб дүүргэгдэнгүй үлэхөөр болонхой.

Иимэ байдал юун дээрэhээ тохёолдооб гэхэдэ, колхоз, совхозуудай hаалиин гүүртэнүүдтэ ажалай эмхидхэл hула, энэ шухала хэрэгтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа багаар хандуулна. Жэшээнь, Мухаршэбэрэй аймагай колхоз, совхозууд үбhэ тэжээлээр яhала хангагданхай байбашье, гүрэндэ hү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб арайхан 48 процент дүүргээд байха юм. Энэнь үбhэ тэжээлээр дутамаг байhан Сэлэнгын, Зэдын аймагуудай туйлаhан дүнгүүдhээ бага байшоо.

Тэрэшэлэн Бичурын аймагай колхоз, совхозууд бусад олон аймагуудта орходоо тэжээлээр hайн байгаа. Тиигэбэшье эндэхи колхозууд гүрэндэ hү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 45 процент, совхозууд—49 процент дүүргээд байна. Тиигэжэ тус аймаг распублика доторoo hүүлшын hууринаудай нэгые эзэлбэ.

Эдэ аймагууд ямар шалтагаанаар гээгдэлдэ ороо? Нэн түрүүн hү ехээр hааха гэжэ хүсэдөөр оролдоногүй. Хэрбээ урдань hаалиин гүүртэ бүхэниие, hаалишан бүхэниие аймагай хүтэлбэрилхы эмхи зургаанууд өөhэдынгөө хиналтада абажа, социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые саг үргэлжэ тунхаглажа, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо гэжэ оролдодог байбал, харин мүнөө болишонхой. Эдэ аймагуудай малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэришье хүсэдөөр ябуулагданагүй.

hү ехээр hааха тэмсэл мүн Кяхтын аймагта муугаар эмхидхэгдэнэ. Энэ совхозой Киранай, Киран адагай hаалиин гүүртэнүүд тон адли эрхэ байдалтай, үнеэдэйнь үүлтэршье адли, тэжээлээршье муу. Зүгөөр Киранай фермэ үдэртэ 610 литр, Киранай адагай фермэ 300 литр гэхэ гү, али хоёр дахин бага hү hаана. Энэ хоёр ондоо дүнгүүдые хаража байгаад, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ямар ушарhаа иимэ ехэ илгаатайб гэжэ hонирхоогүй байhаниинь гэмшэлтэй. Аймагай хүтэлбэрилхы зургаанууд ямаршье бодото бэлэдхэлгүйгөөр үнеэдые оньhон аргаар hааха захиралта ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ хүргэhэн байха юм. Энээн дээрэhээ болохо, аша үрэ ехэтэй энэ шэнэ арга малшадта муугаар харагдаhан байгаа. Гэхэ зуура малшадай эрилтэнүүдые хангаха талаар худалдаа наймаанай, медицинскэ эмхи зургаанууд ёhотой хэмжээ абанагүй. Малшадтаа иимэээр хандажа байhан дээрэhээ тус аймаг гүрэндэ нёдондоной энэ үеынхиhөө 25 процент hү багаар худалдаад байна. Иимэрхүү байдал бусадшье аймагуудта үзэгдэнэ.

hаалишадай ажалай түлөөhые тодорхойлхо хэрэгтэ мүн лэ дутагдалнууд бии. Ажахын бусад hалбаринуудта орбол, hаалиин гүүртэнүүдтэ хүдэлдэг хүнүүдэй ажалай түлөөhые hаагдаhан hүнэй зэргээр үгэхэдэ зохид гээшэ. Гэбэшье олохон ажахынуудта hаалишадай гол түлөөhэн hаагдаhан hүнэй зэргээр бэшэ, харин хэhэн хүдэлмэриинь тоогоор түлэгдэнэ. Энээн дээрэhээ болохо, салин хүлhэн хараалагдаhан түсэбhөө үлүүсэ түлэгдэнэ, продукциин өөрынь үнэ сэн дээшэлнэ бшуу.

Колхоз, совхозууд hүнэй тоhолигые дээшэлүүлхын түлөө оролдолго гаргангүй байжа, нилээд ехэ арга боломжоёо хэрэглэнэгүй. Баргажанай бүхы колхоз, совхозуудай гүрэндэ тушааhан hүнэйнь тоhолиг 3,2—3,6 процент болоно. Тиин гэхээ Баргажанай совхоз бэлэдхэлэй пунктда 4,1—4,2 процент тоhолигтой hү бүхэли жэлэй туршада тушаажа байна. hүнэй тоhолигой хойноhоо хиналта табингүй байжа энэ аймагай ажахынууд хэды ехэ хохидолдо ороо гээшэб.

Республикын колхоз, совхозууд hааhан hүнэйнгөө арайхан 60 процентые гүрэндэ худалдана. Энээн дээрэhээ харахада, нилээд ехэ hүн ажахын доторой хэрэгсэлдэ гаргашалагдана. Жэшээнь, Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз үдэр соо үнеэн бүриhөө миил 700 грамм hү гүрэндэ тушаана. Зүгөөр тэндэ тугал бүхэндэ аяар 330 килограмм hү гаргашална. Иимэл хадаа тус колхоздо hаалиинь фермэ гарза ушаруулна бшуу. Мүн Прибайкалиин, Кабанскын аймагуудта угаа ехэ hүн ажахын доторой хэрэгсэлдэ гаргашалагдана.

Мүнөө үедэ республикын колхоз, совхозуудта үнеэд тугаллажа дүүрэхэ тээшээ болоод, хагсуутай хабарай саг үнгэржэ, урин дулаан үдэрнүүд ерэбэ. hү ехээр hааха арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ гээшэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, бүхы hаалишад, малшадай нангин үялга болоно. hаалиин гүүртэнүүдтэ ажаллажа байhан хүнүүдтэ анхаралтайгаар хандаха, тэдэнэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала. Түрүү hаалишад, малшадай дүй дүршэлые согсолжо, олоной шадабари болгохо, hүнэй тоhолигые дээшэлүүлхын түлөө оролдохо хэрэгтэй. Эдэ үдэрнүүдтэ үнеэдые холын hайн бэлшээритэй газарта адуулжа, тэндэ уhалуури эмхидхэхэ, үнеэдтэ нэмэлтэ тэжээл үгэжэ байха эрилтэ табигдана.

hаалиин гүүртэнүүдэй малшад зунай байрада гарахадаа ажалаа шэнэ эрилтын ёhoор эмхидхэжэ, шэнэ, түрүү арга үргэнөөр хэрэглэхэ, үнеэдые оньhон аргаар hааха түхеэрэлгэнүүдые саг соонь тодхохо ёhотой. Энэ үедэ зоотехнигүүд, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд hаалиин гүүртэнүүдэй ажалые гуримшуулха тушаа эрид хэмжээ абаха үялгатай.

Колхоз, совхоз бүхэн эрид шанга хэмжээ абажа, гүрэндэ hү худалдаха хахад жэлэй түсэбые эрхэ бэшэ дүүргэхэ ушартай. Хэрбээ партийна, советскэ органууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд hаалишадай, малшадай хүдэлмэридэ ёhотой анхарал хандуулбал, ехэ hү hааха, гүрэндэ худалдаха гэhэн зорилгын заатагүй дүүргэгдэхэ байhаниинь элитэ.

...НИНСКЭ ТУГТА ҮНЭН СЭХЭБДИ

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Пионернүүдэй организациин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай заседани

...нүүдэй организациин ...гайхамшагта ойн ур... ...майн 18-да Кремлиин ...эй ордон соо ниис... ...онернүүд суглараа.

... Л. И. Брежнев, А. П. ...ко, Ф. Р. Козлов, ...сыгин, О. В. Куусинен, ... И. Микоян, Д. С. По... М. А. Суслов, Н. М. ..., В. В. Гришин, П. Н. ..., А. Н. Шелепин гэгшэд, ВЛКСМ-эй ЦК-гэй, ...эй МГК-гэй секре... ...ай, партийна, совет... ...зацинуудай, пионер... ...ружинануудай түлөө... ...президиумдэ ерэжэ ..., суглараагшад нэрь... ...ташалгаар угтаа.

... Ленинэй нэрэмжэтэ ...дэй бүхэсоюзна ор... ... 40 жэлэй ойдо зо... ...лан, Пионернүүдэй организациин Центральна болон Москва городой Соведүүдэй баярай заседаниие Пионернүүдэй организациин Центральна Соведэй түрүүлэгшэ, ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь Л. К. Балясная нээhэн байна.

Бүхэсоюзна болон Москва городой пионернүүдэй организацинуудай тугууд сугларагшадай нэрьемэ альга ташалган доро зал соо оруулагдаа. Эгээн лэ эдэбхитэй эрхим пионернүүд тугуудай дэргэдэ хүндэтэ харуулда жагсаа.

Никита Сергеевич Хрущев түрүүтэй Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Президиумые заседаниин хүндэтэ президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр hунгаа.

Пионернүүдэй бүхэсоюзна организацида нүхэр Н. С. Хрущевой эльгээhэн амаршалгын уншагдахада бүри шангаар альга ташалган болоо.

Сэдьхэл хүдэлгэмэ, баясхалантa үе болобо. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Пионернүүдэй бүхэсоюзна организациие Ленинэй орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншагдаа.

Нүхэр Л. И. Брежнев шагнал абаhантайнь дашарамдуулан эдир пионернүүдые үнэн зүрхэнhөө амаршалаад, бултадаа золтой жаргалтай ябахыень тэдэндэ хүсөө.

Зал соо нэрьемэ альга ташалга болоно. Л. И. Брежнев Ленинэй ордениие Пионернүүдэй бүхэсоюзна организациин тугта зүүлгээ.

Сугларагшадта хандан дэлгэрэнгы үгэ хэлэхэдээ, Л. К. Балясная пионернүүдэй организациин хүдэлмэридэ үндэр сэгнэлтэ үгэhэнэйнь түлөө угаа ехээр баясажа байhанаа элирхэйлэн мэдүүлээ, манай түрэл Коммунистическэ партида, Советскэ правительстводо хизаарлашагүй ехэ баясхалан хүргөө.

Удаань шулуушадай бригадир СССР-эй Верховно Соведэй депутат Герман Ламочкин, Москвагай областиин «Заокский» совхозой малшан Нина Ноздрина, Ленинградай районой 165-дахи hургуулиин вожата Евгений Шуленин, «Спартак» гэжэ хоккейнэ командын капитан Борис Майоров гэгшэд үгэнүүдые хэлэhэн байна.

Тиигээд Пионернүүдэй организациин 40 жэлэй алдарта ойтой дашарамдуулан, летчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой Юрий Гагарин үхибүүдые халуунаар амаршалаа.

Энэ үдэшэ ордон соо болоhон бүхы юумэн олон миллион эдир ленинецүүд тухай, Ленинэй хэрэгэй түлөө, коммунизмын түлөө агуухэ тэмсэлдэ пионернүүдэй отрядууд болон дружинануудта өөhэдыгөө бэлэдхэжэ байгшад тухай манай Эхэ оронoй, арадай, партиин угаа ехэ оролдолго гаргадаг, тэдэндэ дурладаг байhые мартагдашагүйгөөр, сэдьхэл хүдэлгэмөөр харуулаа.

(ТАСС).

Советскэ партийно-правительственна делегаци Плевенскэ округто ерэбэ

СОФИ, майн 18. (ТАСС). Н. С. Хрущев түрүүтэй советскэ партийно-правительственна делегаци мүнөө үглөөгүүр Плевенскэ аэродром дээрэ самолёдоор ерэжэ буугаа гээд Болгариин телеграфна агентство мэдээсэнэ. Партиин Плевенскэ окружной комитедэй нэгэдэхи секретарь Н. Тонев делегациие амаршалаа. Хүндэтэ Никита Сергеевич, Плевенскэ округто танай ерэhэн ушар болгаро-советскэ хани барисаанай ехэ hайндэр болоно гээд тэрэ хэлээ. Энэ хани барисаан түүхэтэ удхашанартай. Болгариие Түрциин дарлалтаhаа сүлөөлхын түлөө байлдаанда наhа барhан ородой баатарнуудай хүндэлэлдэ зорюулан манай округто, мүн городто болгар арадай бодхоhон олон тоото памятнигууд тэрэниие гэршэлнэ. Ород аха дүүнэр—сүлөөлэгшэдтэ, агуухэ совет арадта болгар арадай дурлалга, баяр баясхалантайгаар хандалга, үеhөө үедэ мартагдадаггүй гэжэ Н. Тонев хэлээ.

Бүри капитализмын үедэ, фашистска засагаархидай эсэргүүсэлтэ үзүүлбэшье hаань, советскэ колхозуудай жэшээгээр Обнова (Плевенскэ округ) тосхондо орон доторхи түрүүшын кооперативна ажахы байгуулагдаhан юм. Эндэ аха дүү, хани ёhоной митинг болоо. Болгариин газар таряаланай арадай союзай секретарь, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Георгий Трайков, Н. С. Хрущев митинг дээрэ үгэ хэлээ.

УКРАИНЫН ССР. Запорожско коксохимическэ заводта коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэ олгогдонхой. Эндэ жэлдэ коксохимигууд түсэбһөө гадуур 16 мянган тонно кокс угаха уялгатай. Жэлэй эхинһээ хойшо түсэбһөө гадуур 6 мянга гаран тонно кокс үгтэнхэй. Булташаа дундаһаа коммунист Федор Залесскиин бригада шалгарна. Зураг дээрэ: Федор Залесскиин бригада ажалаа дүүргээд ябана.

ТАСС-эй фотохронико.

ГАЗАРАА ҺАЙНААР ЭЛДҮҮРИЛЖЭ, ҮТЭГЖҮҮЛЖЭ, КУКУРУЗАЯА ХАҺА САГТАНЬ ТАРИЯ!

Суулгын совхозой Николай Кондратюковой звено гектар бүриһөө 6000 тэжээлэй единицэ абаха гэжэ шиидээ.

ЗАМАЙ ЗАЛУУРШАДАЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

КПСС-эй Прибайкалиин райком түрүүшүүлэй дүй дүршэлые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулдаг болонхой. Партиин райкомой дэргэдэ түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ тусхай совет байгуулагдаа. Гадна аймагай эрхим ажахынуудта дүй дүршэлэй һургуулинууд нээгдэнхэй. Жэшээнь, «Заветы Ильича» колхозой Илькын һү һаалиин фермын дэргэдэ тиимэ һургуулинуудай нэгэн эмхидхэгдээд, һайнаар хүдэлнэ. Фермын тугалшан нүхэр Коровина шэнэ аргаар ажаллажа, аймагай бүхы тугалшадта жэшээ харуулһан байна. Тэрэнэй гаргаһан үүсхэл иимэ: тугалшад хори—гуша хоноһон тугалнуудые даажа абаад түлжүүлдэг заншалтай, харин тиихэдэ нүхэр Коровина тугалнуудые түрэһэн үдэртэнь даажа абаад түлжүүлдэг болонхой.

Партиин райком нүхэр Коровинагай дүй дүршэлые бүхы ажахыдаа нэбтэрүүлхын зорилгоор аймагай бүхы тугалшадай семинар январь һарада үнгэргэһэн юм. Тэрэ семинарта Бурядай хүдөө ажахын институдай һуралсалай-туршалгын ажахын тугалшан нүхэр Бронникова эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна. Семинарта сугларһан тугалшад нүхэр Бронниковагай болон нүхэр Коровинагай дүй дүршэлтэй угаа һонирхон танилсаа. Тэдэнэр тугалнуудые түрэһэн үдэрһөөнь эхилжэ бэедээ даажа абаад түлжүүлхэдэ юугээрээ үлүүб гэжэ тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө. Мүнөө аймагай бүхы тугалшад энэ шэнэ арга хэрэглэжэ, һайн дүнгүүдые харуулдаг болонхой.

Үшөө тиихэдэ гахайнуудые томо һүрэг болгожо хубаарилан шахаха шэнэ арга нэбтэрүүлхэ талаар партиин райком гөрьтойхон хүдэлмэри ябуулһан, мүнөөшье ябуулжа байна. Жэшээнь, «Прибайкалец» колхозой түрүү механизатор Андрей Решетов Ангыр гэжэ тосхондо гахайнуудые томо һүрэг болгоод, шахажа байха тусхай пункт түхеэрһэн юм. Тэдэ өөһэдынгөө хүсөөр эдеэ хоол бэлдэхэ, гахайнуудые уһалха, эдеэлүүлхэ хүшэр хүндэ хүдэлмэринүүдые оньһожоруулһан байна. Нүхэр Решетов КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые угаа һайшаагаад, тэрэниие бэелүүлхын тулада хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллажа эхилэнхэй. Мүнөө жэлдэ 1000 гахай шахажа, гүрэндэ худалдаха уялгаяа бэелүүлжэ байна. Тиихэдэ мяханай өөрынь үнэ сэнгые химдаруулхын тула фермынгээ дэргэдэ хорин табан гектар газар дээрэ горох, кукуруза, тэжээлэй бобы болон хартаабха тариха түсэбтэй.

Нүхэр Рещетовой гаргаһан үүсхэлые дэмжэгшэд үдэрһөө үдэртэ олошорно. Жэшээнь, «Прибайкалец» колхозой гахайшан нүхэр Бурдуковский, «Заветы Ильича» колхозой гахайшан нүхэр Баташев гэгшэд мүнөө жэлдэ 3 мянга гаран гахай шахажа, 2500 центнер гахайн мяха гүрэндөө худалдаха уялгатай. Нүхэр Баташевай ажалладаг фермын дэргэдэ аймагай гахайшадай һургуули нээгдэнхэй. Тус фермынхид мүнөө жэлдэ 1800 поршоонхо абаха юм. Энэ фермынхид ажахын тоосооһо ороо.

Московско областиин Серпуховско районой хүдөө ажахын ажалшадай үүсхэлые дэлгэрүүлхын тулада партиин райком гөрьтойхон хүдэлмэри ябуулһан байна. Жэшээнь, республикын бэшэ районуудай түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй танилсахын тулада аймагай шубуушад Мухаршэбэрээр ябажа, тэндэхи шубуушадай дүй дүршэлтэй танилсаһан байна. «Заветы Ильича», «Прибайкалец», «Путь к коммунизму» гэжэ колхозуудай шубуушад Мухаршэбэрэй шубуушадай дүй дүршэлые ажалдаа нэбтэрүүлжэ эхилэнхэй.

Январь һарада аймагай һаальшад Мухаршэбэрээр ябажа, үнеэдые оньһон аргаар һаадаг болоһон «Коммунизм» колхозой суута һаальшан нүхэр Теслевагай дүй дүршэлтэй илангаяа һонирхон танилсаа. Аймагай һаальшад түрүү дүй дүршэл хэрэглэжэ, һү һаалгые нэгэдэхи кварталдаа хүдөөнэй ... дондонойхидо орходоо 35 процентээр дээшэлүүлжэ, үнеэн бүриһөө 2 мянган литр һү һааха гэһэн уялга абаад, бүри эршэтэйгээр ажаллажа эхилэнхэй.

Мүнөө аймагай ажалшад мяха худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые 110 процентээр дүүргэжэ, гүрэндөө 1088 центнер мяха худалдаа. Энэнь хадаа 1961 онойхиһоо 340 центнерээр үлүү худалдагдаа.

Аймагай хүдөө ажахын ажалшад КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зоригжон, бүри дээшэлүүлэгдэһэн уялганuудые абанхай. Жэшээнь, 6600 центнер мяха, 33300 центнер һү, 778 мянган үндэгэ абаха гүсэбтэй.

Г. Сергеев.

Өөрынь үные химдаруулна

«Бурстрой» трестын барилгын хэрэгсэл бүтээдэг цехын ажахын тоосоондо ороһон бригада ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, бүтээн гаргадаг продукциингаа шанар һайжаруулха гэжэ ехээр оролдодог болонхой. Энэ жэлэй эхеэр модошо дархашуул, станочнигууд, бусад мэргэжэлтэд нэгэдэжэ, томодхогдоһон комплексно бригада эмхидхээ һэн. Иигэжэ тэдэнэр ажалайнгаа эмхидхэлые һайжаруулжа, байрын гэрэй хэрэгсэлнүүдые комплексноор бүтээдэг болоо. Энээнэй ашаар тус бригадынхид һара бүхэндэ 600 дүрбэлжэн метр сонхын, үүдэнэй блогуудые хэдэг болонхой. Энэнь хуушан аргаар ажаллаһанһаа һураггүй бүтээсэтэй юм.

Станочник Николай Заиграев, модошо дархашуул Александр Кобылкин, Андрей Гусляков, цехтэ үнинэй ажалладаг Нил Прокопьевич Степанов, шэрдэгшэд Нина Шаброва, Татьяна Шевченко болон бусад халаанайнгаа даабариие ходо 150—160 процент дүүргэнэ. Модо хюрөөдэгшэдэй бригадир, уралан парижуулагша Иван Ильич Шеманаевай дурадхалаар барилгын хэрэгсэлнүүдые бэлэдхэдэг хюрөөдэ тусхай линейкэ тодхоһон байна. Хэрбээ урдань модо хюрөөдэхэдөө 5 сантиметрээр үлүү гаргадаг байгаа һаа, мүнөө ута руунь отологдоно. Иигэжэ ехэ материал алмагдадаг болоо. Сонхын рамын нэгэ дүрбэлжэн метр бүхэндэ 0,05 кубометр модон алмагдана. Энэнь жэл соо 63 кубометр материал гэхэ гү, али 3080 түхэриг мүнгэ арьбалха арга олгоо. Цехын бүтээн гаргадаг продукциин өөрынь үнэ нилээд ехээр химдаруулагдана. Жэшээлхэдэ, урдань сонхын рама бэлэдхэхын тула 1 түхэриг 85 мүнгэн гаргашалагдадаг байгаа һаа, мүнөө 1 түхэриг 18 мүнгэн гаргашалагдана.

Модо бэлдэгшэд жэлэй түрүүшын кварталай туршада 7600 дүрбэлжэн метр сонхын хэрэгсэл бүтээн гаргаа. Энэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо хоёр мянган дүрбэлжэн метрээр үлүү ехэ болоно.

А. Шулунов.

Хартаабха һуулгажа эхилээ

Заиграйн аймагай Онохойн совхоз орооһото болон бусад элдэб ургамалнуудые ехээр тарихынгаа хажуугаар нилээд ехэ талмай дээрэ хартаабха, овощ һуулгаха юм. Хартаабха 215 гектар дээрэ тарихаар хараалланхай. Гүйсэд хүрэхэ хүрэнгэ бэлдэгдэнхэй, мүнөө тэрэнь гэрэлтэй байрада оруулагдаһан, эшыень ургуулжа байна.

Хартаабха, овощ тариха хүдэлмэридэ бэлэдхэл илангаяа 2-дохи отделенидэ эмхитэйгээр ябуулагдана. Эндэхи овощевод-бригадир Галина Петровна Сотниковагай бригадынхид совхоз соогоо нэн түрүүлэн хартаабха тарилга эхилжэ, 25 гектар газарта һуулгаа. Энэ бригада түсэбэй ёһоор 15 гектар хартаабха тариха байһан аад, харин мүнөө 30 гектар хүргэхэ гэһэн зорилго табинхай. Мүн эндэ 4 гектарта морковь таригдаба.

Республикын суута хартаабхашан Акулина Федоровна Мильгуновагай бригада мүн сүлөө забдагүй хүдэлжэ байнхай. Овощ болон хартаабха тариха газар сүм уһалагданхай, шиигэйнь бага һүүрэмсээр хахалжа, хартаабхаяа һуулгажа захалаа. Эндэ 10 гаран га таригдаа.

Г. Ямпилов.

Пётр Еранский кукурузаяа тарижа захалаа

СЕЛЕНДУМА. **(Телефоноор абтаба).** Энэ жэлдэ буурсагтай кукурузын баян ургаса абаха уялгатай Петр Васильевич Еранский Сэлэнгын совхоз доторoo түрүүлэн тарилгаяа майн 18-да захалба. Тарилга хэхынгээ урда тээ газараа һайса элдүүрилһэн, хүрьһыень каток ябуулжа нягтаруулһан, 400 тонно наг шэбхэ гаргаһан, гектар бүридэ 1,5 центнер суперфосфат тарааһан байха юм. Байгша ондо тэрэ «Краснодарская», «Стерлинг» сортын үрэһөөр 100 га тариха түсэбтэй.

Кукуруза тарихаһаа түрүүн 5 гектарта бобы, 28 гектарта сахарай свёкло һуулгаһан байна.

Пётр Васильевич кукурузын баян ургаса буурсагтайгаар ургуулха яһала дүй дүршэлтэй.

— 1959 ондо 14 гектарта «Вир-42» сортын үрэһөөр тарилга хэжэ, гектар бүриһөө 300 центнер буурсагтай кукуруза хуряагаа һэмди. Тэрээгээр силос даража, гахайда эдюулхэдэ угаа зохид байгаа һэн. Мүнөө жэлдэ баһал буурсагтай кукуруза ургуулха зорилготойбди, — гэжэ нүхэр Еранский мэдүүлбэ.

Гектар бүриһөө 6000—6500 тэжээлэй единицэ хуряаха гэһэн Москвагай областиин «Заокский» совхозой механизаторнуудай үүсхэһэн мүрысөөндэ оролсохо гэжэ нүхэр Еранскиин звено шиидэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. В. Еранский.

Д. Злыгостева,
Сэлэнгын совхозой 4-дэхи отделениин бригадирай орлогшо.

Сахарай свёкло тариха тухай

Газарай хурьһэнэй 10— сантиметрын гүнзэгыдэ 5- градус дулаасаһан хойно тарихада таатай болодог. хидээ манай республикада 15—25-да тарилга хэгдэнэ. чурын аймагай XXI парт нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Павловай, эндэхи Калининэй рэмжэтэ колхозой Ф. Е. Г ловагай даадаг звенонууд гаяа шадаал һаа богони, то үнгэргэхые оролдоно. газараа уһалжа хахалһанай һүүлдэ шииг нойтыень хата хихагүйн тулада дары эхилнэ. Свёклын үрэһэ дэбтээгдэжэ таригдадаг тай. Тиихэдэ үрэһэнииһ райнгаа хатаагүй байхада ургажа үндэһэлнэ.

Тарилга тусхай сеялкээр, рууд хоорондуураа 44,5 гү, 60 сантиметр зайтайгаар нэ. Энэнь хожомоо зурууд рондын элдүүрилгэ хэхэдэ байдаг. Хэрбээ хоорондуураа сантиметр зайтайгаар таригд га бүридэ 30 килограмм эшэтэй сортын, үгышье һаа килограмм нэгэ эшэтэй үр хаягдадаг, 60 сантиметрын тайгаар таригдаһан газарта мэ сортнуудай үрэһэн 20, 10 лограмм тараагдана. Свёкл үрэһэн таригдахынгаа урда нозан хороор угаагдана, мүн һэндэнь гексахлоран бүрь дэдэг. Уһалагдаһан газарта һыень 3—4 сантиметр, уһал даггүй газарта 4—5 санти гүнзэгыдэ тариха шухала.

Тарилга хэһэнэйнгээ шииг нойтыень барихын тула зараа хүндэ катогуудаар руулха ушартай. Тиигэхэдэ сада һайнаар нүлөөлнэ.

Иимээр хандажа болохогүй

Мүнөөдэр „Знамя Ленина", „Путь Ленина" колхозууд.

МУХАРШЭБЭР

Ойрын арба, хорин жэлэй туршада хүдөө ажахын продукци абалгые хэдэ дахин ехэдхэжэ, арад зонойнгоо, мүн арадайнгаа ажахын хэрэглэмжые дүүрэнээр хангаха зорилго партиимнай XXII съезд табина. Тиимэһээ хүдөө ажахые саашадань түргэнөөр хүгжөөхэ, мал ажалай ургалтые хурдадхаха үндэһэ һуури хадаа ороoһо таряа элбэгээр абалга болоно гэжэ партиин шэнэ Программа дотор хэлэгдэнхэй.

Энэ зорилго Мухаршэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ һайса мэдэгдэнэ ёһотой. Тэдэнэр эртынгээ тарилгые эмхитэйгээр, эршэ хүсэтэйгөөр үнгэргэжэ байна. Гэбэшье кукурузын тарилгые бэлэдхэл муутайгаар угтаба. Энэ шухала ургамал тус колхоздо таригдажа эхилһээр дүрбэ-табан жэл боложо байха юм. «Знамя Ленина» колхозойхид энэ хугасаа соо «полиин хатан» кукурузын амта үшөөл танижа шадаагүй байһаар. Тэрэнэй шалтагаан юугээр элирүүлэгдэнэб

Мухаршэбэрэй „Знамя Ленина" колхоздо кукуруза тоогдоногүй

гэхэдэ, тарилгынгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 50 центнер ургаса хуряадаг байһанаараа гэршэлэгдэнэ.

Мухаршэбэрэй аймагта кукуруза хүсэдөөр нютагжажа, хүндэтэ нэрэеэ алдаршуулаа хай. Харыт даа! Суулгын совхозой кукурузашан Кондратюковые. Тэрэ хадаа үнгэрһэн жэлдэ кукурузын гектар бүриһөө дунда зэргээр 211 центнер, зарим газарһаа гектарай 500 центнер хүрэтэр ногоон эшэ намаа абаһан байха юм. Мүнөө нүхэр Кондратюков гектар бүриһөө тэжээлэй единицэ ехээр абаха тушаа мүрысөө дэлгэрүүлһэн москвагайхидай үүсхэлые дэмжэн, тус мүрысөөндэ оролсобо.

«Знамя Ленина» колхозтой хаяа хадхажа һууһан Мухаршэбэрэй бусад колхоз, совхозууд кукурузын тогтууритай һайн ургаса жэл бүхэндэ хуряана. «Кукуруза муугаар ургана» гэһэн шалтаг дурдаха баримта эндэ байхагүй зэргэтэй.

Кукурузын тарилгын үглөө, мүнөө эхилхэеэ байтар дурсагдаһан колхоз тэрээндэ ямаршье бэлэдхэлгүй һууна гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тус колхоз энэ жэлдэ 650 гектарта кукуруза тариха түсэбтэй. Тэрэнь колхозойнгоо табан бригада, отделенинүүдтэ хубаагдажа таригдахаар хараалагдана. Кукурузын тарилга хэхэ механизаторнууд кукуруза ургуулха звенонууд гэжэ тоологдодог байха юм. Үнэн дээрээ кукуруза ургуулха саг үргэлжын звено тэндэ эмхидхэгдээдүй, миил нэрэ зүүгээд байдаг. Звеное даагшад гэжэ тоологдодог зарим механизаторнуудтай хөөрэлдэхэдэ:

— Тарилга хэхэ, ургаса хуряахаһаа ондоо ажал мэдэдэггүйбди. Кукурузын газар уһалха, үтэгжүүлхэ сүлөө забла манда байдаггүй, звенодо өөһэдөө гансаараа гээшэбди,— гэжэ мэдүүлнэд.

Колхоз эртынгээ тарилга дүүргэһэнэй һүүлээр кукуруза тариха газараа элдүүрилхэ һанаашалгатай. Тиихэдэ тарилга хэхэ нэгэшье гектар газарта центнершье шэбхэ зөөгдөөдүй байһаар. Тииһээ тиитэр «Знамя Ленина» колхоз 432 тонно наг шэбхэ кукуруза тариха газар дээрэ гаргаа гэһэн мэдээ аймагтаа хүргэһэн байха юм.

Кукуруза тариха газар түхэреэн жэл соо харууһалагдажа, үтэг шэбхын шэмэ шэнгээгдэжэ, шанаржаһан атар газар байха зэргэтэй. Тэрэнэй тарилгада иимэ ээзн бусаар хандаа һаа, ямар ургаса хуряагдаха гээшэб?

Колхоз «СКГН-6» маркын 6 сеялкэтэй юм. Тэдэнь тарилгада тааруулагдажа бэлэн болгогдоодүй.

Кукуруза ургуулгада анхаралаа табижа, амтыень таниха саг тулаа гэжэ «Знамя Ленина» колхозой хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Семенов болон Леоновто һануулха шухала.

«Знамя Ленина» колхозтой зэргэлһэн хүршэ «Путь Ле на» колхоздо хүрэгдэбэ. дэ кукуруза ургуулаг шанар шэмэеэ танюула Барайхид ургаса ехээр эрхим газараа шэлэн ол кукурузын участок болго рэ участогаа оролдол шээл ехэтэй харюусал ээдтэ даалгаһан байна. хэд Тимофей Панов, Ни Фефелов, Михаил Горохов гэгшэдһээ бүридэһэн ку зашадай звено саг үргэл дэлмэрилжэ, газараа уһ үтэг шэбхэ бэлдэжэ, та лангай газар дээрэ гарга

Звеногойхид гансахан руза ургуулгаар хүдэл хизаарланагүй, энэ жэл хон гектарта горох та Тиигэжэ сеялкээ тэрэн рилгада тааруулжа ту Колхоз тарилгадаа бэл кукурузынгаа үрэһэ абаб тэрэнь үшөө дутуу.

Эдэ хоёр колхозой ээ куруза ургуулгада хоёр доогоор хандана. Хаана руза тухай анхарал ха лагданаб, тэндэ баян хуряагдана. Хаана энэ һа хэрэг тоогдоногүйб, «хатан» кукурузын хайр рэ хухалагдана.

Шалгалта хэг
В. Ковалев
«Коммунизмын ту газетын корреспон
Н. Цыб
«Бурят ү газетын корреспон

Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхоздо дүршэлтэй механизатор П. П. Гусляковой даадаг агрегат үдэр бүри 36 гектар тарихын орондо хододоо 70—80 га хүрэтэр эрхим шанартайгаар тарина. Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) тракторист П. П. Гусляков, сеялкэшэд: В. Х. Федоров, К. Я. Оленников.
З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

СССР-эй партийно-правительственна делегаци Варнын, Варненскэ округой партийна, гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаба

ВАРНА, майн 17. (ТАСС). БТА агентствын мэдээсэһээр, Болгарида айлшалжа ябаһан СССР-эй партийно-правительственна делегаци Варнын, Варненскэ округой партийна, гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй үсэгэлдэр үдэшэлэн Эвксиноград ордон соо уулзаба.

КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Никита Сергеевич Хрущевые, делегациин бусад гэшүүдые тэндэ байгшад халуунаар амаршалба.

Митко Григоров, Тодор Живков, Станко Тодоров, Антон Югов, гадаадын хэрэгүүдэй министр Карло Луканов, дотоодын хэрэгүүдэй министр Дико Диков, Болгариин Арадай Республикаһаа Советскэ Союзда байдаг онсо, бүрин эрхэтэ элшэн сайд Любен Герасимов, БКП-гэй окружной, городской комитедүүдэй нэгэдэхи секретарьнууд Тодор Стойчев, Ламбо Теолов, окружной, городской Арадай Соведүүдэй түрүүлэгшэнэр Димитр Желязков, Николай Бояджиев, Болгариин газар таряалангай Арадай бүлгэмэй округой правлениин түрүүлэгшэ Федор Родопский, олониитын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ уулзалгада байлсаба.

Т. Стойчев, П. Родопский, Т. Живков, Н. С. Хрущев гэгшэд уулзалгада юрөөл табиба.

Уулзалгын боложо байха үедэ концерт харуулагдаа.

Айхабтар хани халуун оршон байдалда уулзалга үнгэрбэ.

Добруджда хани ёһоной уулзалга болобо

ТОЛБУХИН, майн 17. ТАСС-эй тусхай корреспондентнүүд Д. Бочаров, К. Орлова гэгшэд мэдээсэнэ:

Болгарида дүрбэдэхи үдэрөө айлшалжа байһан Н. С. Хрущев толгойлогшотой советскэ партийно-правительственна делегаци Добруджын хүдөө ажахын научно-шэнжэлхы институт ошожо хараба.

Советскэ делегациин гэшүүд институт ошохо замдаа Толбухин городой ажалшадтай хани ёһоор уулзаһан байна.

Хүдөө ажахын научно-шэнжэлхы институдай түбэй байшангай урда таладань Н. С. Хрущев, Тодор Живков гэгшэд шэлбэһэтэ хоёр модо дурасхаал болгон тариба.

В. И. Ленинэй музейдэ

МОСКВА, майн 17. (ТАСС). В. И. Ленинэй Центральна музейдэ «Ленин, үхибүүд» гэһэн выставкэ мүнөөдэр нээгдэбэ. Тэндэхи залуудай нэгэн соо ехэ стенд түхеэрээтэй. Бүхэсоюзна пионерэй организациин 40 жэлэй ойн гүйсэхын урда тээхэнэ пионернүүд эндэ олоор сугларһан байна.

В. И. Ленинэй ажал-ябуулга тодорхойлон харуулһан фотозурагууд, элдэб материалнууд тэндэ табяатай.

Мүнөөнэй пионернүүдэй гайхамшагта хэрэгүүдые, агуу ехэ вождиин захяа заабаринуудые эдир ленинецүүдэй бодото дээрэнь бэелүүлжэ байһые выставкын хоёрдохи бүлэгынь тодорхойлно.

БУРЯТ ҮНЭН
2-дохи нюур
1962 оной майн 20.

чна кадрнуудые шэлэжэ табиха, бэлдэхэ эгые саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай

а кадрнуудые шэлэжэ та-
эхэ хэрэгые саашадань
улха хэмжээнүүд тухай»
Центральна Комитет, СССР-
трнүүдэй Совет шиидхэбэри

кадрнуудые бэлдэхэ та-
амжалтанууд туйлагданхай
л соонь тэмдэглэгдэнэ.
400 мянга гаран научна хү-
гшэд бии юм. Дээдэ мэргэ-
рдэмтэд, докторнууд, канди-
дэнэй дунда олон. Научна
тэнүүдэй теоретическэ хэм-
одото удхашанарынь һүү-
иилээд дээшэлээ. Гэбэ-
эй ухаанай, техникын саа-
үргжөөгдэхэ зорилгонуудай
научна кадрнуудые шэлэжэ
элдэхэ хэрэгые горьтойгоор
лха шухала байна. Научна
лэгшэд мүнөө үедэ үсөө-
агдана. Залуу научна хү-
гшэдэй бэеэ даажа шэн-
дэлмэри ябуулхыень тэдэ-
өөр дэбжүүлнэгүй. Научно-
хүдэлмэри ябуулха хүтэл-
тушаалда залуушуулые
оруулна. Научна хүдэлмэ-
шадабаритай байһанаа
үй хүнүүдэй орондо шада-
эрхэ хүнүүдые зарим ушар-
үй. Научна талаараа бира-
һанаргүй, бодото байдалда
шахуу асуудалнуудаар
нэрэ зэргэ абаха хүсэлтэй
диссертаци бэшэнэ. Дээдэ
нуудай, научно-шэнжэлхы
үдай соведүүд научна та-
рангалтагүйгөөр бэшэгдэһэн
тулөө эрдэмэй нэрэ зэр-
байна. Олонхи аспирант-
тоогдоһон болзор соогоо ди-
бэшэдэггүй. СССР-эй дээдэ,
эрдэмэй министерствын
дээдын аттестационно ко-
учно-шэнжэлхы институ-
дээдэ һургуулинуудай сове-
хай нүлөө үзүүлдэггүй

кадрнуудые шэлэн таби-
хэрэгые саашадань һай-
зорилгоор КПСС-эй
Комитет, СССР-эй Ми-
эй Совет тусхай хэмжээ-
орхойлон хараалба.

кадрнуудые бэлдэхээр тү-
рэг гуримшуулха шухала
гдэбэ. Научно-шэнжэлхы
нүүдые тааралдуулан
СССР-эй Министрнүүдэй Со-
эргэдэхи гүрэнэй комитет
Госплантай, СССР-эй Гос-
ынтэй, СССР-эй дээдэ, тус-
һуралсалай министерст-
СССР-эй Наукануудай акаде-
научна кадрнуудые бэл-
хэнэй, холын хараата
зохёохоор уялгалагдаба.

хүдэлмэри хэхэ эгээ бэлиг
хүнүүдые һайнаар шэ-
болохын зорилгоор
нжэлхы эмхи зургаанууд,

дээдэ һургуулинууд дуршэжэ байһан шэнжэлэгшэдэй тушаалнуудые бии болгохо эрхэтэй болоо. Зүгөөр научно-шэнжэлхы хүдэлмэринүүдые зохилдуулан ябуулха талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй комитедтэй уридшалан зүбшэн хэлсэхэ хэрэгтэй. Шадабари мэргэжэлтэй болохо шата гаража байһан эгээ бэлигтэй мэргэжэлтэдые научно-шэнжэлхы эмхи зургаанууд ажалда абаха эрхэтэй болоо.

СССР-эй Госплан шадабари мэргэжэлтэй боложо эхилхэ шата гараха хүнүүдээр СССР-эй Наукануудай академиие, бусад министерство, ведомствонүүдые хангаха ёһотой. Дээдэ һургуули дүүргэгшэдые ведомствонүүдэй хоорондо жэл бүхэндэ хубаарилха түсэб табихадаа СССР-эй Госплан энээниие хараалхаар уялгалагдаба.

СССР-эй Наукануудай академи, союзна республикануудай Наукануудай академинүүд, министерство, ведомствонүүдэй научно-шэнжэлхы эмхи зургаанууд, дээдэ һургуулинууд бэлигтэй шадамар залуу эрдэмтэдые хүтэлбэрилхы научна тушаалда шэлэжэ табиха, дэбжүүлхэ хэрэг һайжаруулха уялгатай болобо. Хүтэлбэрилхы научно-эмхидхэхы тушаалда 65-һаа дээшэ бэшэ наһатай хүнүүд табигдаха ёһотой. Наукануудай академинүүдэй президиумэй, министерство, ведомствонүүдэй коллегинүүдэй тусхай шиидхэбэреэр 65-һаа дээшэ наһатай хүнүүд иимэ ажалда оруулагдажа болохо байна. Научно-шэнжэлхы эмхи зургаанууд ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдэй тушаал бии болгохо эрхэтэй болоо.

Диссертацинуудай научна, бодото удхашанарые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо ехэ анхарал табигданхай.

Научно-шэнжэлхы институдуудай, дээдэ һургуулинуудай соведүүд аспирантнуудай научна хүтэлбэрилэгшэдэй үүргэ, харюусалгыень дээшэлүүлхээр уялгалагдаба. Тиигэжэ научна кадрнуудые бэлдэхэ тушаа ямар ажал хүдэлмэри эрдэмтэдэй хэжэ байһаниие үе-үе болоод лэ зүбшэн хэлсэжэ байха гээд КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо заагданхай.

Научно-шэнжэлхы институдуудай, дээдэ һургуулинуудай соведүүд эрдэмэй нэрэ зэргэ абаха хүсэлтэй хүнүүдэй гүйлтаар диссертаци бэшэхэ хүдэлмэринүүдэй темэнүүдые хараха, эдээн тушаа һанамжануудаа хэлэхэ ёһотой.

Научно-шэнжэлхы эмхи зургаануудай, дээдэ һургуулинуудай, үйлэдбэриин научна хүдэлмэрилэгшэдэй диссертаци бэшэхэдэ, тэрээнээ үмөөржэ гарахадань таатай һайн байхын тула тусхай хэмжээнүүд абтаха болобо.

СССР-эй дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министерствын дэргэдэхи дээдын аттестационно комисси докторой, кандидадай нэрэ зэргэ абаха диссертацинуудые батална хадаа бури ехэ эрилтэ табиха ушартай. Иигэжэ КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Научно-шэнжэлхы эмхи зургаануудай, дээдэ һургуулинуудай научно-педагогическа хүдэлмэрилэгшэд табан жэлэй болзороор тусхай тушаал ээлжэ байхаар нюуса гуримаар һунгагдаха байна. Харин младша научна хүдэлмэрилэгшэд гурбан жэл болоод лэ шэнээр һунгагдажа байха юм. Зүгөөр эдэ тушаалнуудта хүнүүдэй һунгагдажа ороогүй һаань, ээлэгдээгүй тушаал гэжэ тэрэнь соносхогдохо. Тиигээд энэ тушаал ээлхын түлөө научна хүдэлмэрилэгшэд конкурс гараха ушартай.

Тон шухала удхатай научна асуудалнуудые амжалтатайгаар шэнжэлхэдэнь һаад тойбо татахаар научно-эмхидхэхы, ниитын даабаринуудые эрдэмтэдтэ үлүү ехээр үгэжэ болохогүй гээд мэдэрэгдээ.

Научно-шэнжэлхы хүдэлмэринүүдые зохилдуулан ябуулха талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй комитет, СССР-эй дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министерство, СССР-эй Наукануудай академи 3 һарын туршада научна хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэлнүүдэй номенклатурые зохёожо батлахаар уялгалагдаба. Тиихэдээ СССР-эй ЦСУ-тэй, хамаата бусад министерство, ведомствонүүдтэй энээн тухайгаа зүбшэхэ байна.

Лекцинүүдые уншахын, научно-шэнжэлхы хүдэлмэридэ туһаламжа хүргэхын зорилгоор СССР-эй дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министерство, СССР-эй Наукануудай академи мэдээжэ ехэ эрдэмтэдые союзна республикануудай научно-шэнжэлхы эмхи зургаануудта, дээдэ һургуулинуудта эльгээхэ эрхэтэй болоо.

СССР-эй Наукануудай академи, СССР-эй дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министерство, КПСС-эй ЦК-гэй дэргэдэхи ниитын эрдэм ухаанай академи, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институт түүхын асуудалнуудые шэнжэлжэ байһан научна эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн 1962 ондо зарлаха байна.

СССР-эй дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министерство, СССР-эй Наукануудай академи, РСФСР-эй гэгээрэлэй министерство дунда һургуулиин эгээ бэлигтэй бэрхэ залуушуулые һайнаар шэлэжэ олохо тухай дурадхалнуудые зургаа һарын туршада зохёогоод, КПСС-эй ЦК-да үгэхэ гээд уялгалагдаба. Бэлиг шадабаритай эдэ залуушуул дээдэ һургуулинуудта һураха ёһотой болоно.

ВОЛЫНСКА ОБЛАСТЬ. «Нововолынская-Комсомольская» гэдэг 8-дахи шахтын нүүрһэ малтадаг түрүү бригадын хүтэлбэрилэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат А. А. Разборскиин нэрые хаа хаанагүй мэдэдэг болонхой. «ШБМ2-» түхэлэй комбайнда ажаллажа, энэ түрүү хүнэй даадаг бригада апрель һарада даабаряа нэгэ хахад дахин үлүүлһэн юм. Иигэжэ бултанай дундаһаа эдэнэр шалгаржа гараа. Зураг дээрэ: А. А. Разборский (баруун гарһаань) С. И. Вавреник хоёр байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Нютагтаа хүндэтэй нүхэр

Гильбэри нютагаархид библиотекэдээ айхабтар дуратай юм. Соёл гэгээрэлэй энэ гуламта «Коммунизм» колхозой ажалшадай эрилтые дүүрэнээр хангажа шададаг. Библиотекые даагша К. Н. Миронова нютагаархинайнгаа эрилтые һайса мэдэдэг. Энэ нүхэрнай айл болгондо орожо, уншагшадайнгаа ямар асуудалнуудаар һонирходог байһыень мэдэжэ абаад, тэдэндэ хэрэгтэй номуудые шэлэн олодог. Тиигэжэ тэдэнэй ажал хэрэгтэ туһалдаг заншалтай.

Тус библиотекын эдэбхитэд мүн лэ ехэ ажал ябуулна. Эдэбхитэд—ном тараагшад уншагшадай конференци болон хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэхэдэнь библиотекарь К. Миронова болон хүдөөгэй клубые эрхилэгшэ Ц. Б. Дашицыренов гэгшэдтэ саг үргэлжэ туһална.

Гильбэриин соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд аман үгын журнал үнгэргэхэдөө гэрэлтэ газетэ гаргалсадаг, диафильмнүүдые харуулдаг юм.

Р. Балданов,
манай корр.

Сэлэнгэ.

Шефүүдэй туһаламжа

Улан-Удын трикотажна фабрикын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд партиин Центральна Комитедэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй танилсажа, зүбшэн хэлсэхэ үедөө хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхэ гээшэ гансахан хүдөөгэй ажалшадай хэрэг бэшэ. харин бүгэдэ арадай нангин хэрэг болоно гэжэ мэдүүлһэн байгаа. Тиигэжэ тэдэнэр шефтээ абаһан Тарбагатайн аймагай «Советская Россия» колхоздо али болохо туһаламжаа бури үргэдхэхэ, өөрынгөө үйлэдбэри дээрэ үндэр бүтээсэтэйгөөр хүдэлжэ, ажалай хэдэн үдэр алмажа, тэрэ үдэрнүүдтээ колхоз гаража, хабарайнь тарилгада туһалхаар шиидэһэн юм.

Иимэ шиидхэбэриин гараһанһаа хойшо һара үлүүтэйхэн үнгэржэ, тус фабрикынхид продукци гаргаха графигаа 3 үдэрөөр үлүүлжэ, һаяхан колхоз ошожо ерэбэ. Хамта 120 хүн шефтээ абаһан колхоздоо ерэжэ, нэгэ үдэрэй туршада 18,5 гектар галмайда хартаабха квадратно-гнездовой аргаар һуулгаба.

Шефүүдэйнгээ ерэхэдэ колхозынь тэдэнээ һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаһан байгаа. Тарилга хэхэ газар һайнаар элдүүрилэгдэһэн, үрэһэ хүрэнгэнь асарагдаһан, зэр зэмсэг бэлдэгдэһэн байгаа бшуу. Энээнэй ашаар городойхид үнэтэ сагаа гээнгүй, сэхэ ажаллажа эхилбэ. Нэгэ хүн үдэрэй 0,10 га газарта хартаабха һуулгаха даабаритай байбалнь, шефүүд тус тустаа дунда зэргээр 0,15 га талмайда тарилга хэбэ. Мастернууд нүхэд Садук, Заиграев гэгшэдэй даажа гараһан бригадынхид илангаяа һайнаар ажаллаһан байна.

Тарилгын халуун сагта ерэжэ, һайн туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө эндэхи колхознигууд хүндэтэ шефүүдтээ баяр баясхалан хүргэжэ, өөһэдынгөө үйлэдбэри дээрэ үшөө ехэ амжалта туйлахыень хүсэбэ.

— Туһаламжаа бидэнэр энээгээр, нэгэхэн үдэрэй ажалаар хизаарлахагүйбди. Ерэжэ ошожо, хэрэгтэй болоходо туһалжа байхабди. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэгээр абажа, арад зонойнгоо аша туһада ажаллаха гээшэ бидэнэрэй, бултанаймнай хэрэг ха юм,—гэжэ шефүүдынь нүхэдөө найдуулба.

Д. Цыренов.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр М. П. Таракановская гэгшые Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Советскэ адвокатурын 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, юстициин органуудта үни удаан, һайнаар ажаллаһанайнь түлөө нүхэр Таракановская Мария Петровнае — Бурядай АССР-эй адвокадуудай коллегиин Президиумэй түрүүлэгшые—Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь Ч. ДОРЖИЕВ.
Улан-Удэ хото, Соведүүдэй байшан.
1962 оной майн 18.

Хилын саанаһаа

Советскэ партийно-правительственна делегациие Болгариин ажалшад хани халуунаар амаршална

СОФИЯ, майн 18. (ТАСС). Советскэ партийно-правительственна делегацида, Н. С. Хрущевто зорюулагдаһан амаршалгын телеграммануд саг үргэлжэ абтажа байна гээд БТА агентство мэдээсэнэ.

Ажалай коллективүүд, кооператорнууд, һурагшад агууехэ Совет ороной түлөөлэгшэдые үнэнхэ зүрхэнһөө урина. Мүн лэ хүндэ промышленностиин, электропромышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай III съездын делегадууд съездымнай хүдэлмэридэ хабаадалсыт гэжэ Н. С. Хрущевые хани ёһоор уриһан байна.

Советскэ партийно-правительственна делегациин Болгарида айлшалжа байһантай дашарамдуулан, хүдэлмэришэд, таряашад ажалай шэнэ амжалтануудые туйлана.

Н. С. Хрущев толгойлогшотой советскэ партийно-правительственна делегациин Болгарида айлшалжа байһан тухай Болгариин бүхы газетэнүүд дэлгэрэнгыгээр бэшэнэ. Советскэ делегациин айлшалжа байһан ушар Болгариин компартида, Болгарида, болгар-совет хани барисаанай саашадаа хүгжэхэ хэрэгтэ, социалис можын нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ ехэ удхашанартай гээд газетэдэ бэшэгдэнэ.

Варнада үнгэргэгдэһэн митингдэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн уряагай ехэ удхашанартай байһаниие «Отечествен фронт», «Земеделско знаме» болон бусад газетэнүүд түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэбэ.

Испаниин поэт Маркос Ана пресс-конференцидэ үгэ хэлэбэ

ЛОНДОН, майн 18. (ТАСС). ТАСС-эй корреспондент Е. Коржев мэдээсэнэ:

Лондондо мүнөөдэр пресс-конференци үнгэргэгдэбэ. Франкогой засагаархидай һабарта орожо, түрмэдэ зобожо тулижа байһан хэдэн зуугаад, мянгаад хүнүүдэй хуби заяан тухай дэлхэйн олониитэ зон анхаралаа табиха ёһотой гээд Испаниин поэт Маркос Ана тэндэ мэдүүлбэ. Энэ поэдэй 18-тай байхадань, 1939 ондо фашис этэгээдүүд түрмын оёорто хаяһан юм. Үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь һарада Маркос Ана түрмэһөө мултаржа гараһан байна. Үни удаан түрмэдэ хаагдажа, энэ поэт хэлэшэгүй ехээр зобоһон тулиһан түүхэтэй.

Энэ поэт шэнги түрүү үзэлтэй олон хүнүүд түрмын оёорто зобожо тулижа байна. Зүгөөр политическэ гэмээр хаагдажа байһан Испаниин хүнүүд оронойнгоо ерээдүйн байдалай һайжарха байһанда бата аар этигэнэ гэжэ Маркос Ана хэлэбэ.

Испаниин арадай тэмсэлые бүхы дэлхэйн олониитэ дэмжэхэ ёһотой. Хэрбээ дэлхэйн арадуудай Испаниин арад зонтой эб хамта байһанаа элирхэйлэн харуулаа һаань, Испаниин арад өөрынгөө хүсөөр зорилгоёо бэелүүлхэ гэжэ поэт һанамжалаа.

Англиин сэрэгүүдые Таиланд эльгээхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэнэ

ЛОНДОН, майн 17. (ТАСС). Ороноо хамгаалха асуудалай талаар правительственна комитедэй заседани үсэгэлдэр боложо, премьер-министр Макмиллан түрүүлэгшээр һууғаа.

Пресс Ассошиэйшн агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Лаостохи байдал, тэрэшэлэн Холбоото Штадуудай баалалтаар Англиин сэрэгүүдые Таиланд эльгээхэ тухай асуудал заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Революционно Кубые дэмжэнэ

ЛОНДОН, майн 18. (ТАСС). «Кубада туһаламжа үзүүлхэ комитет» Лондондо бии болгогдонхой юм. Тус комитедэй үүсхэлээр майн 17-до зарлагдаһан митингдэ тусхай резолюци баталагдаба. США-гэй гүрэнэй департамент Кубада эсэргүү экономическа хашалта хэжэ, Кубын арадые үлэсхэлэн зоболондо оруулха һэдэлгэ гаргана. 1961 ондо эмхидхэгдэһэн хорото зорилготой добтолгонь буруутаһан юм. США-гэй гүрэнэй департаментын мүнөө бэелүүлжэ байһан хэрэгые буруушаанабди гээд резолюци соонь заагдана.

Революционно Кубые дэмжэхэ хэрэг һүүлэй үедэ Англида улам бури үргэдэнэ. Ороной хэды городуудта «Кубада туһаламжа хүргэхэ комитедүүд» эмхидхэгдэһэн байна.

—●—

Дахин хойшолуулагдаа

НЬЮ-ЙОРК, майн 18. (ТАСС). Космонавт Карпентерые һуулгаһан «Аврора-7» түхэлэй замбуулин дайдын онгосые дэлхэйе тойрохо замда оруулха хэрэг дахин хойшолуулагдаба гээд эндэ соносхогдоо. Майн 19-дэ тэрэ онгосые табиха аад, майн 22 хүрэтэр мүнөө хойшолуулагдаба.

Аэронавтикын, замбуулин дайдые шэнжэлхэ национальна управлениин мэдүүлһэнэй ёһоор, космонавтын кабинын парашютна оньһоной дутагдалтай байһанһаа онгосые табиха хэрэг хойшолуулагдаһан болоно.

—●—

Правительствода эсэргүү жагсаал Францида болобо

ПАРИЖ, майн 18. (ТАСС). Франциин президент де Голль хэды городуудаар ябаба. Тиихэдэнь тэндэхи ажалшад жагсаалда гараһан байна. «Жуэ, Саланиие буудажа алаха!», «Ламмердингые барижа үгэхэ!» гэхэ мэтэ лозунгнуудые жагсаалда хабаадагшад барижа ябаба.

—●—

Хорото ааша дахинаа гаргаха һанаатай

БОНН, майн 18. (ТАСС). Баруун Германиин засагаархид Баруун Берлиндэ ээлжээтэ хорото ааша гаргаха һэдэлгэтэй. ДПА агентствын мэдээсэһээр, Бундестагай табан комиссинуудай заседани майн 21-һээ 25 хүрэтэр үнгэргэгдэхэнь.

Рождество арал дээрэ США-гэй хэжэ байһан ядерна туршалгануудые Англиин олониитэ буруушаана. Зураг дээрэ: жагсаалда хабаадагшад США-гэй посольствын урда байна.

ТАСС-эй фотохронико.

...шэн нягта ажалай зам

ОЧЕРК

...ӨЭ АРЮУХАН ДЭЛХЭЙ
...түлөө шоройдоһоор эгсэ
...найнгаа шарай хараһан,
...бэетэй, шуумар янзын
...дагын мастерской тээшэ
... алхалдаг юм. Энэ хэн
... ямар бодол, ямар мэ-
... садьхалыень хүлгүүлдэг
...абартаа үерлэн урдадаг
...үрай огсом солгёон
...гү? Богонёор хэлэхэдэ,
...рхэ садьхалые ямар
...буляан эзэлдэг хаб?

...ньяаста ажал, сусарша-
...ирэй хүниие шэмэглэн
... гээшэ ааб даа. Тон лэ
... энэ хүмнай бодомжо-
...нгаа хамаг һайхан
... шунал, хүсэлөө бул-
...жа ябана бшуу. «Мү-
... ажал хангүй гаха гү,
... хэлэбэл, хүнгэн му-
...рха, ажаһууха гээшэ
... удха ушартай юмаг-
... архинша алмайнар,
... абхайнарые харахаһаа
...даг» гээд Гэндэнжабай
... эбүүрхэнгеэр хэлэхэ,
...гаархидынь лаб лэ
...а.

... юумэ удхатай, унги-
...алсэгшэ. Энэл хүмнай
... алдаршаад, нютаг зон-
... болоһон. Танилсуулхын
...жап Раднаевич Рад-
... нэрыень бүгэдын һо-

...үүрэн гол горходой
... урдан байгаа хаба-
... нэгэн һэн. Бидэ дар-
...кой соо байбабди. Ту-
..., колхозой хамаг
...ла түхеэрэлгэнүүдые
... гансаараа бүрин хан-
...лжэ байха гээшэ
... хаш. Онол дүр-
...ожо, уран мэргэжэл-
...шөө зориг хэрэгтэй
...ын үдэр бүхэндэ ша-
... хүл хөөрсэг байдаг.

Бултад ушар хэрэгээр ябаашад юм бээ.

Һүхэ мадага, хюрөө, сабшуур, һүүшэ, харуул гэхэһээ эхилээд, дарханай хэрэгтэй зэр зэбсэг дүүрэн. Оньһото станогто угаа зохидоор өөлэгдэжэ байһан мэтэ харуулай зомгоолнууд дуран сөөгөө дабхасан, эбхэгдэн хайгдана... Хөөрүүшэг зарьманай «хиидхүүлдэг» хэбээр уран дарханай гарта юумэ бүхэн эүн дагаан бүтэжэ байна гэхээр.

—Гэндэн аха, һонин һайханаа хөөрыт даа,—гээд тамхилхынь тэдыдэ нүхэрэй ёһоор золгобобди.

—Һонирхуулжархимооршье балай юу байхаб даа,—гэхэ зуураа:

— Удхашьегүй үбһэнэй халуун хаһа орохонь бээ. Тиихын хажуугаар огородоймнай олзо хэшэг олиггүй элбэгээр ургажа байһан хэбэртэйгшэ. Һаядаа тепличнэ комбинадаа горьтойхоноор ургадхеэбди. Тэндэ хэхэ, бүтээхэ юумэ барагдаха бэшэ, —гээд урдаһаамнай намдууханаар харюусаба.

ЮРТЭМСЭ ДЭЭРЭ ЮУМЭ бүхэн дуу, хүгжэм мэтэ өөрын аялга шэнжэтэй, өөрын удха маягтай байдаг гээшэ ааб даа. Зүгөөр энэ хүнэй хэрэг ажал, өөр тухайнь юу хэлэлтэйб? Ямар хадань тэрэниие нютагтань ажалда тон нягта хүн гэлсэдэг гээшэб? Энээндэ тэрэ дороо тоб гэмэ харюу абахань бэрхэтэйхэн байшоол. Ушар юуб гэхэдэ, өөр тухайдаа олон юумэ хөөрэхэ дурагүй хүн байбал. Иихэдэнь яалтайб?

Бидэнэй һанал хүсэл тухайлжа мэдэһэндэл, барилгын бригадын бригадир Бимба Бадмацыренович Бадмаев уулзахын ушарта:

—Гэндэнжап Раднаев гэнэ гүт? Сэхыень хэлэхэдэ, даалгагдаһан хэрэгтээ нарин нягтаар хандадаг, хүн зондо шадаал һаа һай, туһа хэхые оролдожо ябадаг—иимэл хүн гэжэ хэлэхэ байнаб. Хэрбээ шухала хэрэгэй гараа һаань, һүниин тэн хахад болоторшье хүдэлхэдөө арсахагүй—ёһотойл патриотическа үзэл бодолтой хүн бшуу даа...

Гэндэнжабтай хөөрэлдэжэ, ажал хэрэгтэйнь танилсаһаар байтарнай, сагай ошохонь балай мэдэгдэбэгүй.

...Үдэшын наранай толон холуур таран сасаржа, сэлмэг үглөөдэрэй шэнжэ тэмдэг заяана. Хэды һайхан бэ даа хабартаа! Үлгэн дайда «үен сагаан хүнжэлөө» хахар-удар татан һэхэжэ, хада уула, хангил хүбшэ хүхэ дурдамаа хэдэржэ эхилэнхэй... Хүн түрэлтэнэй Сүлөө, Жаргалай хабар хүсэтэ урасхалаар сэсэглэн, халюуран һалбаржа байхадаа яаһан гоёб даа! Хайшаашье хара — баян тала, баярай дуунууд зэдэлхэ! Иимэ һайхан нэгэтэ үглөөгүүр бидэ Оронтын сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Дамба Балданович Цыленовтэй үргэн үйлсэ тудамжаар алхалнабди. Шэнээр толлогдожо байһан тэрнүүд үйлсын хоёр талаар жэрылдэнэ. Ябаһаар байтараа яндайтар барижархиһан хүүргэ хүндэлэн гараад орхибобди. Харгымнай хани холын бодолдо эзэлэгдэшэһэн мэтэ дуутай ябаһанай һүүлдэ:

—Энэ Пионерэй үйлсын хахад хубинь (гушаад үрхэтэ айл) депутат Гэндэнжап Раднаевичын участок гээшэ. Тугаар һаяын хүүргэ имагтал өөрынь эдэбхи үүсхэлээр баригдаһан юм. Урдань эндэ юун болодог байгаа гэжэ һананат? Үһа саһанай хайлажа, урдан үерлэхэтэй сасуу хонхор газараар хүн амитанай ябашагүй шабар шабха, «нуур далай» тогтошоод байгша бэлэй. Энэ хэрэгтэ участогайнгаа хамаг зониие хабаадуулжа шадаһыень магтангүй үнгэрэлтэй бэшэ. Мүн культурно-ажаһуудалай саг үргэлжын комиссиин гэшүүн тула нёдондо айл бүхэниие сэсэрлиг-садтай болгохо талаар ехэ юумэ хэһэн байха.

Энээхэн үедэ Гэндэнжап Раднаевичын иигэжэ хэлэһыень гэнтэ һанаандаа оруулбабди.

«Манай элинсэг хулинсаг үбгэ эсэгэнэрые бултыень бодхоогоод, мүнөө үе сагые харуулаа һаа, юун гэлсэхэ байгааб? Бидэнэй үрэ саданар иимэ жэгүүртэ үе сагта ажаһууна, ажаллана гэжэ лаб этигэхэгүй һэн. Галаб үедэ габьяа, солоёо дуудуулһан эдитэ совет хэмэл олод тухай үшөө юун гэлдэхэ байгааб? Тэрээнһээ байха хорёод модо холо Баянголой урасхал тунгалаг уһые Оронтын тала тээшэ «залажа» асараад, полиин хатаниие «хүндэлдэг» болоеы гээ һаа, тэрэ үеын ахамад зон ямар «абарал» буулгаха байгааб?! Ном һудар һайнаар үзэхын хажуугаар, тон лэ залхуугүйгөөр ажал хэжэ һурагты! Һайн һайхан юумэ дууряажа, һажаажа ябагты! Иигэжэл үри хүүгэдтээ захигшаб...»

«Зүб лэ даа, иигэжэ хэлэхэ—эсэгэ хүнэй уялга бшуу» гээд тиихэдэ зүбшөөгөө һэмди.

ЗҮГӨӨР ХҮН БҮХЭНЭЙ наһан соо ямар нэгэн мартагдашагүй үйлэ ушар хэтэдээ үлэдэг бшуу. Энээн тушаа иигэжэ өөрөө хөөрөө һэн. «Албаяа дүүргээд бусахымнай баярта командирай хэлэһыень мүнөөшье мартагшагүйб» гээд, советскэ офицерэй дүрэ зураг харуулба. Тэрэнэйнь ара талада иимэ гаршаг байгаа һэн: «Хаанаш ябаһан сагтаа, гвардейскэ нангин тугайнгаа дайшалхы габьяа, солодо хүрэмөөр ажаллахыетнай хүсэнэб». Полковник Шигилеевич, 1946 оной июнь».

Тэрэ гэһээр хэды шэнээн уһан урдааб? Дэлхэйн нюур шарай ямараар хубилааб?

...Бусадһаа юугээршье тон илгаагүй, жиирэй дарханай зоригжолто ажал, гүн сэдьхэлэйнь баяр юугээр тайлбарилхаб? Коммунистическэ партиимнай XXII съездын батлаһан Программаһаа алтан зүйдэлтэ һабагша татанхай гээд хэлэе.

Ч. САНЖИЕВ,
Сэлэнгын «Улаан Оронго» колхоз.

БУРЯТ ҮНЭН
3-дахи нюур
1962 оной майн 20.

ШЭНЭ ҺОНИН
ҺҮҮЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛ

ШЭНЭ ҺОНИН
ҺҮҮЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛ

Домогто сагай дурасхаалта тэмдэг

1945 оной майн 9. Хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ эдэгэшэгүй мүр сараа үлөөһэн түүхэтэ тэрэ үдэрые хэн мартаба гээшэб? Эгээл тэрэ үедэ баатар совет сэрэгшэднай хүн дүрсэтэ шунахай фашистнуудые хара эшээндэнь бута сохёод, зохёон байгуулхы амгалан ажалдаа бусаа бэлэй. Тэрэ гэһээр хэды шэнээн уһан урдааб? Орон дэлхэйн үнгэ шарай ямараар хубилааб?

Зүгөөр хүн бүхэнэй наһан соо хүлеэгдээгүй баярта мэдээсэл байдаг бшуу. Бүри һаяхан Кяхтын аймгүйсэдкомой милициин таһагта алба хэжэ байдаг милициин ахалагша сержант Иван Егорович Серебренниковтэй иимэ ушар тудалдаа. Юун болооб? Солдат-гвардеец И. Е. Серебренников Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэ оло мянган совет сэрэгшэдтэл адляар шэн габьяа, баатаршалга харуулһанайнгаа түлөө, «Алдар» гэжэ гурбадахи зэргын орденоор шагнагдаһан байгаа хаш.

Харин тэрэ шан хайра саг соогоо эзэндэнь барюулагдангүй байшоо. Дайн сэрэгэй дүүрэжэ, буугай дуунай замхаһан сагһаа хойшо 17 жэл үнгэрхэдэ шагналай эзэн олдожо, һаяхан үнгэрһэн Илалтын һайндэртэ орденоо үбсүүндээ зүүгээ...

...Бэрхэ хүн хаанашье магтуулдаг. Нүхэр Серебренников олон жэлэй туршада милициин сотруднигаар хүдэлхэ зуурга, даалгагдаһан хэрэгтээ үнэн шударгыгаар хандадаг, эрилтэ ехэтэй, олондо хүндэтэй хүн. Тэрэниие танихагүй хүн Кяхта хотодо огто байхагүй.

Энэ хүдэлмэридөө олон удаан жэлдэ оролдосотой һайн хүдэлжэ байһанайнь түлөө «Дайшалхы габьягай түлөө» гэһэн медаль барюулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кяхтын аймагай сэрэгэй комиссар майор Р. Г. Заббаров нүхэр Серебренниковтэ правительствын шагнал зүүлгэжэ байна.

С. Климовэй фото, текст.

Тобшохоноор...

Бурядай комплексно эрдэм шэнжэлэлгын институтда тоосоото научна конференци һаяшаг боложо, 1961 оной хүдэлмэриин дүнгүүд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Нийтын науканuудаар хэгдэһэн шэнжэлэлгын дүнгүүд тухай элидхэл түүхын эрдэмэй кандидат Ц. О. Очиров, естественнэ науканuудай талаар физико-математическа науканuудай кандидат А. В. Булгадаев хэһэн байна. Н. Дугаров.

✦ Механизатор Илья Маласов эрхим ажалаараа «Щергинский» совхозой хүдэлмэришэдэй дунда хүндэтэй болонхой. Тэрэ бульдозер дээрэ хүдэлжэ, даабаряа үдэр бүри 150 процент дүүргэнэ. Ц. Тыхенов.

✦ Нарһатадахи барилга-хабсаралгын нэгэдэхи управлениин коллектив ехэ барилга хэхэ юм. Тиимэһээ жолоошодой үүргэ тон ехэ: хаһа сагтань модо, шулуу, барилгын бусад материалнуудые барилгашадта асаржа үгэхэ хэрэгтэй ха юм. Энэ үүргэеэ һайса мэдэрһэн жолоошод Румазан Баширов, Владимир Лукьянов, Иннокентий Беликов гэгшэд ашаа шэрэхэ түсэбөө хододоо 20—30 процентээр үлүүлнэ.

Яруна. В. Байбородин.

Шэнэ түрэлэй загаһад

Байгал далайда, тэрээндэ шудхадаг гол мүрэнүүдээр һаяхан болотор 45 янзын элдэб загаһад бии гэжэ тоологдодог юм һэн. Тэрэ тоодо омуль, сиг, хадар гэхэ мэтэ. Харин һүүлэй жэлнүүдтэ ондоо нуур сөөрэмүүдһээ элдэб түрэлэй загаһад иишэ асарагдажа, нютагжуулагдажа байна.

Жэшээлхэдэ, 1944—45 онуудта асарагдажа Посольскиин сөөрэмдэ табигдаһан сазан түргөөр үдэжэ, Байгал далайгаар дамжан Сэлэнгэ мүрэниие үгсэжэ, Галуута нуурта ороод, тэндэ олооро үзэгдэдэг болоо. Тиигэжэ тус нуур республика доторнай сазан үсхэбэрилхэ гол газарнуудай нэгэн болонхой. Эндэһээ 1961 ондо 1842 сазан баригдажа Баргажанай Рангатуй нуурта, 1962 ондо 1474 сазан Котокель нуурта табигдаһан байха. Ойрын жэлнүүдтэ сазан республикын бусад нуур, сөөрэмүүдээр бүри олоор тараагдаха юм.

Тэрэшэлэн Новосибирскэ областьһоо асарагдаһан лещ загаһан һайнаар нютагжана. Энэ загаһан Галуута нуур, Котокель, Яруунын ехэ нуурнуудта табигдаһан байгаа. Мүнөө тэдэнэр һүрэгөөрөө ябана, түрэжэ эхилээ.

Мүн рипус загаһа нютагжуулха талаар һайн үрэ дүн түйлагдажа байна. Анха түрүүн энэ загаһан Сэлэнгын аймагай Сурхайта нуурта табигдаа һэн. 1960 ондо рипусэй түрэһэн Челябинскэ областиин загаһа үсхэбэрилдэг Аракульскэ заводһоо Большереченскэ заводто асарагдаад томо болгогдожо, һүүлээрнь Яруунын ехэ нуурнуудта табигдаһан байха. Мүнөө губшуурдахада иимэ загаһад олооро дайралдадаг болонхой, түрэжэ эхилэнхэй. Энэ жэлдэ эндэ үшөө 2,6 миллион рипусэй түрьһэн табигдахань.

Яруунын Сурхайта нуурта Рыбинскһээ түрүүшынхеэ асарагдаһан судан загаһанай түрьһэд мүнөө томо болгогдожо байна.

Иигэжэ жэлһээ жэлдэ республикымнай уһа мүрэнүүдэй баялиг дээшэлжэ, манай нютагта урдань үзэгдөөгүй элдэб түхэлэй загаһад үсхэбэрилэгдэжэ эхилээ.

Ф. Максимова, ихтиолог.

ШОРГООЛЗО ТООЛОЛГО

Шоргоолзоной тоо бүридхэл һаяхан Италида хэгдэ... Эндэхи Альпы гэжэ хадануудтахи шоргоолзоной мил... шахуу бута тоологдоно. Тэндэ хүдөө ажахыда аша туһа... дүрбэн түхэлэй 300 миллиард шахуу шоргоолзод бии гэ... тухайлагдаба.

Улаан шоргоолзон хадаа, хүдөө ажахыда хоро хүргэ... хорхой шумуулнуудые тон олоорнь үгы хэдэг байна. ... шээлхэдэ, тэдэ 300 миллиард шоргоолзод 200 үдэрэй турш... 15 мянган тонно хорхой шумуулнуудые үгы хэжэ шад... юм.

ХОМХОЙ ШУБУУН

Залуу хүхы шубуун нэгэ үдэртэ 18 гүрбэл, 39 голёо, ... бээхэй, капустын 43 хорхой, майн сохын 5 утэ, 4 хэрээ... абаахай, талханай 50 хорхой болон шоргоолзоной олон ... нүүдые эдижэрхидэг байна.

Бага шубууд бүри хомхойнууд. Тэдэнэй зариманi... өөрынгөө бэеын хэмжүүрһээ хоёр дахин томо амитаниие ... жэрхидэг.

АЯНША МЭЛХЭЙ

Ново-Григорьевка тосхонһоо холо бэшэ, Дон мүрэнэй... гын нэгэ нуурһаа үнгэрһэн 1961 ондо аянша мэлхэй ба... даба. Тэрэнэй хашарһанда «Саратовска областьдо бари... п/о. Грязнуха, Богатырев, 1938 он, Петровский» гэжэ бэ... тэй байба.

ГАЗАР ДОРОҺОО ЗАГАҺАН БАРИГДА...

Сүл газарта скважина үрэмдэжэ байба. Хэдэн зуун ... рын гүнзэгыдэ хүрөөд байхадань, гэнтэ уһан сорьёлжо, ... тай хамта амиды загаһад сорьёсо шэдүүлжэ, газар ... хаягдаһан байгаа.

Дэлхэйн зарим районуудта нуур, гол мүрэнүүдтэй ... боотой газар дорохи далайнууд бии юм гэжэ эрдэмтэд ... хэйлбэ. («Сельская жизнь» газетэ...

Грунһон

ГРУНЬОН гээшэ дунда зэргын селедкын тухай бэетэй загаһан болоно. Иимэ түрэлэй хадаа Номгон далайда, Урда Калифорниин эрье шадар байрладаг. Һарын нэгэн шэнын гү, али арбан табанай һүни гадаада далайн эрье тээшэ ерэдэг (прилив) долгин буса үдэрнүүдтэ орходоо бүри ехэ хүсэтэйгөөр эбхэрэн ерэдэг ха юм. Жэл бүхэндэ, мартһаа август хүрэтэр эгээл эдэ хоёр үдэр груньон загаһан һүрэг һүрэгөөрөө эрьедэ дүтэлдэг.

Тиигээд тэдэ загаһад долгиной ерэхэдэ тэрээндэ сохигдон, газар дээрэ хаягдажа, эрье шадарай эльһэн загаһаар сагаалхишадаг гэхэ. Газар дээрэ гаран сасуу груньон хадаа һүүлээрээ эльһэ нүхэлжэ эхилдэг, тиигээд «хоолойсоо» эльһэн соо бэеэ булаад, ёдойжо һуудаг. Иигэжэ һууха үедөө тэрэ нүхэн соогоо түрэһээ гаргажа хадагалдаг ушартай. Һүүлээрнь үнөөхи нүхэнһөө гаран сасуу груньон океан руугаа һолжорон орожо, «эхэ нютагаа» бусадаг юм.

Иигэжэ груньоной түрьһэд дайсанай хүнэһэн болонгүй аршалагдажа, «амгалан тайбан» 14 хоногой туршада эльһэн соо болбосорон томожодог. Эгсэ хоёр недели болоод байхадаа нөөхи эрье тээшээ ерэдэг (прилив) долгин ехэ хүсэтэйгөөр дахинаа эбхэрэн ерэдэг. Тиигэжэ эльһэн соо байһан груньоной түрьһэнүүдые далай руу угаан абаашадаг байна.

Юундэ 14 хоног үнгэрөөд байхада ерэһэн долгиной хүсэн буса үеынхидэ ороходоо ехэ хүсэтэй байдаг бэ гэжэ асуумаар. Ушарынь хадаа иимэ. Һарын нэгэн гү, али арбан табанда һара болобол газарай нэгэ талада эгсэ урдань гарадаг, тиихэ үедэ тэрэнэй татасань (притяжение) ехэдэдэг, тиигэжэ далайн долгиндо эршэ оруулдаг зэргэтэй.

Һүр хүсэтэйгөөр, үндэрөөр эбхэрэн ерэһэн далайн долгинууд дэгжэжэ байһан груньоной түрьһэнүүдые угаан абажа, далай руу абаашадаг, тиигээд лэ тэдэ саашадаа уһан соо томожожо, ошоторoo жараахай болон амидардаг удхатай.

Манай хүршэнүүдһээ

Онсо амжалтатай арадай театр

Яхадай АССР-эй Таттинска районой арадай театр арадай театрнуудай Бүхэроссин анха түрүүшын харалгада ехэ амжалта түйлаба.

Майн нэгэнэй урда тээхэнэ Эрхүү городто болоһон Зүүн Сибириин арадай театрнуудай харалгада Таттинска районой арадай театр Москва ошохо эрхэтэй болоо һэн.

Москвада, Кремлиин театр соо майн 5—10-най үдэрнүүдтэ болоһон Бүхэроссин арадай театрнуудай харалгада РСФСР-эй 119 тиимэ театрнуудай оройдоол 5-дань өөһэдынгөө зүжэг наада табиха эрхэ үгтэһэн байгаа. Таттинска районой арадай театр «Лоскут ба Нюргусун» гэжэ зүжэг һайнаар табижа, тусхай дипломдо хүртэбэ.

«Социалистическая Якутия» газетэһээ.

ХАЛУУН ХАҺА

ЭДЭ ҮДЭРНҮҮДТЭ республикымнай ниислэл хото—Улан-Удын үйлсэ гудамжанууд болон сэсэрлиг талмайнуудаар ехэ ажалай халуун хаһа түлэг дундаа. Түбэй зон түрэл городоо болбосон түхэлтэй, гоё һайхан, сэсэг набшаар бүрхөөхын тула, бага бэшэ хүдэлмэри хэжэ байнхай. Илангаяа «Горзеленстройн» хүдэлмэришэд орой забда сүлөөгүйнүүд. Тэдэнэр ерэхэ һарын гаратар бүхы ажалаа түгэсхэхэ зорилготой. Зүгөөр, бэелүүлхэ хэрэг угаа ехэ. Юуб гэхэдэ, гансахан мүнөө жэл город соомнай 50 мянган элдэб модо, 290 мянган һөөг бургааһан таригдахаар хараалагданхай. Энэмнай урда жэлнүүдэйхиһээ һураггүй олон болоно. Үшөө тиихэдэ хэдэн зуугаад сэсэг таригдахань. Мүнөө арбаад үнгын 5 миллион сэсэг парнигта һуулгагдаад байна. Олохон сэсэрлиг талмайнуудаар үбһэ ногоон ехээр таригдана.

Байгша ондо эдэ бүхы хүдэлмэридэ мүнгэ зөөриин багаар һомологдоһон дээрэһээ олониитын хүсэн үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Предприяти болон эмхи зурга... нууд бүхэн энэ шухала ... рэгтэ хабаадаха ёһо... олонхидынь хабааданаш...

Бүри һаянай һургуул... үхибүүд, багшанар сэсэ... рилгада, модо һуулгал... эдэбхитэйгээр хабаада... жа эхилэнхэй. Горо... № 1, 26, 42 болон бу... дунда һургуулиинхид га... гуурхи сэсэрлигүүдээ сэ... лэжэ, нэмэжэ тарилга х... Мүн тэдэнэр «Горзе... стройн» хүдэлмэришэдт... һалдаг. Тэрэнэй ашаар К... стантин Коркин, Фе... Смирнова гэгшэдэй да... бригадын гэшүүд горы... хон амжалтануудые ... лаад, бултанһаа эрхим... ябаһаар. **Нэгэдэхи зу... дээрэ** тэдэнэй Октябр... райондо модо һуул... байһан үень харуулагд...

Дорохи зураг дээрэ ... урда бэедэ ябуулаг... байһан шухала хүдэлм... үе харуулагдана. Эд... Зинаида Радионовагай ... даг бригадынхид гэ... Тэдэ мүнөө Бабушкин... рэмжэтэ үйлсэ асфальт... валжа байнхай. Энэ... ехэ ажалай эхин бо... бшуу. Ушарынь мүнөө ... аяар гурба мянган дүр... жэн метр газар асфаль... ровалагдаха юм. Тус хү... мэри түргэдхэхэ хэрэгт... фальт-бетонно заводой ... дэлмэришэд ехэ үүргэт...

—Бидэ өөһэдынгөө ... рюусалгые хүсэд мэдэр... ажал хүдэлмэреэ улам ... жаруулхын тула үнэн ... хэнһөө оролдонобди,— ... тус заводой директор н... И. Е. Огнев хөөрэнэ.— ... рын туршада 20 мя...

тонно асфальт бэлдэ... сэбтэйбди. Энэмнай ... ехэ ажал болоно...

И. Очи...

С. Балдуевай ф...

Барилгашадай үүсхэл

Шэнэдхэн хубилгагдажа байгаа Улан-Удын шэлэй механизированнэ заводто 15 метр утатай, 19 тонно шэгнүүртэй түмэр бетонно колонно хэрэгтэй болобо. Энээниие хаана хэхэб, һүүлээрнь хайшан гэжэ барилга дээрэ абаашажа табихаб гэһэн хөөрэлдөөн 154-дэхи трестын барилга-хабсаралгын 2-дохи управлениидэ нэгэтэ болобо. Тиихэдэ энэ хөөрэлдөөндэнь байлсаһан барилгашадай бригадир Виктор Каднев: иимэ колонные бидэнэр сэхэ барилга дээрэ хэжэ туршаһуубди, гансал туһалаарайгты гэжэ мэдүүлээ һэн.

Уданшьегүй баригдажа байһан составной цехын талмай дээрэ хэрэгтэй түхеэрэлгэ тодхогдожо, нэгэ хэды үдэрһөө 15 метр утатай түрүүшын түмэр бетонно колонно бэлэн болоо һэн. Мүнөө иимэ 14 колонно бүтээгдээ. Һаяхан 30 тонно үргэдэг кранаар түрүүшын хоёр колонно һууридаа тодхогдобо.

И. Петров.

Сагай уларил

Бурядай гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Урда аймагуудай зарим нютагуудаар бага зэргэ бороо ороxo. Зүүн тээһээ һулаханаар һалхилха. Улан-Удэдэ үглөөгүүр 0—2, үдэрынь 18—20 градус дулаан байха.

Майн 21—22-то сэлмэг, заримдаа бүрхэжэ байха, бага зэргэ бороошье орожо болохо. Республикын хойто аймагуудаар һүниндөө 1—6 градус хүйтэн, үдэрынь 9—14 градус дулаан, урда аймагуудаар һүниндөө 7—13 градус, үдэрынь 14—19 градус дулаан байха. Баруун тээһээ һэбшээлхэ.

МАНГАРАЙ МАНАН СООГУУР...

Мархайн аша Тархай

Хабарай хонгор дуулим үдэшэ. Түрүүн булангай саанаһаа бүха шэнги хүзүүтэй хүдэр томо хүбүүн гаража ерээд, оршон тойроноо эрьен хараад, бусадаа дүтэлэгты гэжэ зангахадань, саанаһаань баһа хэдэн һүүдэрнүүд һүүмэлзэн бии болобо. Тугаарай хүдэр томо хүбүүн хахир хоолойгоо хард гүүлэжэ:

— Ши, Бата, нэгэ бага элүүршэг хэбэртэйш, энэ дороо клуб руу ороод, хүлеэдэг тэрэнээ хараад ерэ,— гэжэ захираад, бусадаа дахуулаад булангайнгаа саагуур хорошобо. Нюргаар набтархан нэгэниинь шүшэгэнэн, шууятай, дуутай, хатар наадаар ханхинан хүнхинэн байһан клуб руу гүйжэ оромсоороо һөөргөө гараад:

— Үгыл, үшөө ерээдүй,—гэбэ.

— Һайнаар хараа бэзэш!

— Хараалдеэ.

— Тиигэбэл аймхай заримамнай абяархахаяа ошог, найдамтай бидэ нюутдаад һууя, нугаһан гартамнай орохол байха,— гэжэ шиирагуудай удамарша шииганаад, дайшалхы маягаа дахин харуулжа, мунсадал нюдаргаяа мухарюулжа байба.

Аймхайшуулай тоодо алдуугаар орошобоб гэжэ шиидэһэн һогтуушаг нэгэниинь гоншоошог хоолойгоор:

— Борис, Жамбаадай, бурхан үзэг, намайгаа таанад наадална хат. Миниингээ хүсые мэдэхэ һаа, тиигэхэгүй һэнта. Улаан Оронгодоо байхадаа ута гар улаан нюдарга хоёроороо һайсаханал алдаршаһан хүн байхаб.

— Али юум? — гэжэ мүнөөхи мунса нюдаргатымнай урда хойгуур ородог Борис гээшэнь бабарба.

— Нилээхэн алдартай Николай Балдановые таниха гүт гээ һаа, Иволга нютагаархин эрэ эмэ илгаагүй таниха, бурхан үзэг,— гэжэ үнөөхи гоншоошогтынь гонгиноод, һаймһаруу зангаар һайрхаад һаланагүй.

Шунахайралдаһан тэдэнэй шууялдажа байха үедэ, аймхай гүүлэһэн Дарханай Бата айбалхайгаараа амилан:

— Ерэбэл! — гэжэ бахардангяар хэлэжэрхихэдэнь, барандаа һэр мэр гэлдэшэбэ. Буха шэнги хүзүүтэй Жамбаадай гэгшэнь:

— Битнай эхилхэб, Бата Борис хоёр клуб cooһoo хүнэй гарахаар бэшэ болотор нүхэ һүбынь таглагты, үтэр,— гэжэ үгэеэ түгэсхөөд, үсэд зангаар хоёр гараараа ташаагаа тулажа, үнөөхи «зангада орохоёо» ябааша үһөөтэ хүнөө хүлеэбэ. Тэрэнэйнгээ зэргэшэхэдэ:

— Яагаа һайханаар хангалтаһан хабарай үдэшэ гээшэб!—гэбэ. Юунэйшье хүлеэжэ байһые мэдээгүй, хэнэйшье дуугарһые ойлгоогүй хорёод наһанай залуухан хүбүүн:

— Яһала гоёл үдэшэ байна даа,— гэжэ үнэн зүрхэнһөө хэлэбэ.

— Гоё үдэшэ гэнэ гүш? Муу үдэшэ болгожорхёо һаа яаха юм, а? Активист! — гэһэн хахир абяанай дуулдахада, хэнэй байһые һаял таниһан хүбүүн:

— Ши, яагаабши! — гэжэл үрьдибэ.

Ямаршье хамгаалха бэлэдхэл хээгүй хүбүүнэй нюур руу яһан нюдарга «яс» тэшэбэ. Нюдөөрөө галай сахилшахада, нюураараа газар мүргэжэ унашаба.

Эгээл энэ үедэ эжэлжэ ядажа байһан һогтуу хүбүүдэй нюдарганууд нюрга, нюур илгаагүй, аадартал адхаржа эхилбэ.

— Нүхэршни милиционер, милиционернүүд минии дайсад! — гэжэ хашхараад, Борис Базаров томо кирзовэ сабхяараа толгой, бэе илгангүй сохижо эсэхэдэнь, ута гараа магтадаг Улаан Оронгын Николай Балданов:

— Минии ээлжээн! — гэжэ дахин ороно.

Мэдээгээ алдатараа сохюулһан хүбүүн мэдээ ороходоо, һүлэмхихэн хоолойгоор:

— Яахадам сохибот?! Хүн зон, абарыт, хүн... зон... абарыт! — гэжэ арай шамай дуугараад, абаха танаггүйгөөр ёолоно, гэмшэнэ.

Улайда уланхадаһан үлэнхэ зольбо арьяатадтал, улад зондоо нэрэ түрэеэ алдаһан бүлэг хулиганууд ямаршье гэмгүй хүбүүе аманда багташагүй бэлин шэбшэгээр хараажа, сохижол байба.

— Шархиинь хатаа!.. — гэлдэнэ.

— Хүнүүд ерэбэ, тэрьелэе,— гэжэ нэгэнэйнь хоолой сошордуу муухайгаар соностоод, зуураһан хулигангууд зугадан харанхы руу орошоо һэн.

Энэ ушар хаана болооб?

Шэбэртэдэ. Бэсүүрэй совхозой түбтэ.

Хэды ондо болооб?

1962 оной хабар.

Үргэлжэлынь иимэ һэн. Унатараа сохюулһан хүбүүе улад зон олooроо тойроод:

— Үү, энэмнай Шагдарай Дондог лэ,— гэжэ таняад, үй хай бололдобо.

— Хорхойдо хорогүй хүбүүн ха юм.

— Һүбэлгэн бэрхэнь гайхалтай.

— Хэн сохёоб?!

Хэн сохёоб?! Энэ асуудалда харюу удангүй олдоо һэн. Нэгэндээ нэтэрһэн, нэрэ солоёо алдаһан хүбүүд эдэ хэд гээшэб?

1. Банзанай Жамбаадай.
2. Жамсаранай Борис.
3. Балданай Николай.
4. Дарханай Бата.
5. Доржиев Б.

Юундэ, яахадаа хорхойдо хорогүй хүбүүе хорон һаналаар үхэхэ болоторнь үһөөрхэн сохихо болоо юм?

Яһала суутай зон байха.

Ургаһан таряагаа саһанда даруулжархихагүйн тула унаһан малгайгаа абангүй улад зоной ажаллажа байхада, Жамсаранай Борис Дарханай Бата хоёр таряанай тоог дээрэһээ машинаар ороoһо хулуугаад баригдажа, арадай сүүдээр ами аминдаа дүрбэн жэлээр хэһээгдэхээр шиидхэгдээ һэн. «Теэд яагаа түргэн гарла гээшэб?»—Гэһэн яһала зүб асуудал табижа болохот. Ушар юуб гэхэдэ, улайха нюураа, һанаха һэшхэлээ гээһэн эдэ хоёрые хүн зониинь хүмүүжүүлхэ зорилгоор гар даажа абаба гэһэн ажалшадай суглаанай «протокол арадай сүүдтэ хүрөө ха. Теэд үнэхөөрөө нютаг зониинь тиимэ шиидхэбэри гаргаа юм гү? Үгы даа. Тэрэ протоколынь совхозой зарим тушаалтадай түйлай бэлээр бүтээһэн «зохёол» байшоо.

Хуурмаг энэ «тогтоол» зохёожо байхадаа коммунистынгаа һайхан һэшхэлые хаанаа хээ гээшэбта, та, совхозой партийна организациин секретарь нүхэр Дамба Намсараев, та, рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр Паньков, та, ЦРМ-эйн механик Санжиев? Али Жамсаранай Борисай зольборжо ябатараа баһал гэм зэмэгүй коммунист Цырендоржо Б. гэгшые хэбтэридээ оротор сохижорхиһыень мартаа гүт? Али Доржиев Б. гэгшын али олон ааша, арбан табан хоногоор «амарһыень» мартаа гүт?

Балданай Николай гэдэгынь өөр тухайгаа яһалашье хөөрөө һэн бэзэ, харин Банзанай Жамбаадай Шэбэртэ соогоо эбэртэ бухадал адли хүсэтэй аад, эреэн могойн халуугаар элдэб ааша гаргадагаараа шоодобори болоһоор үнинэй.

Мангарай манан соо төөрижэ ябаһан эдэ шииpаг хулиганудай үшөө хэниеешье шидамдажа байхань огто мэдэгдэнэгүй. Тиимэһээл шэбэртынхид үдэшэ орой гэрһээ гарахадаа үйлсөөр һүүмэгэшэлдэһэн һүүдэрнүүдһээ холуур тойрожо ябадаг болонхой. Хэзээ шэбэртынхид сүлөөтэйгөөр эмилжэ, ажалайнгаа һүүлээр культурнаар амаржа, клуб соогоо хатар зугаа ханхинуулха гээшэб?

Мархайн аша Тархай.

Улан-Удэ хэлэнэ, харуулна

Мүнөөдэрэй телевидениин программа

13.00 — «Подвиг разведчика» гэжэ уран һайханай фильм. 14.30 —Үдэшын дамжуулгын программа. 18.00 — Үхибүүдтэ зорюулагдажа «Нахалёнок» гэжэ телевизионно фильм. 19.00 — Залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 19.20 — «Уралай консерватори» гэһэн киноочерк. 19.40 — Москвагай эстрадын артистнуудай концерт. 20.50—«Конец пути» гэжэ уран һайханай фильм. 22.10 — Үглөөдэрэй дамжуулгын программа.

БУРЯТ ҮНЭН
4-дэхи нюур
1962 оной майн 20.

Редакторай о...
М. Н. НИМ...

Манай адрес, телефону...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Т... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редакт... 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной ж... пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского ст... тельства—47-59, промышленности и транспорта, инфор... — 35-14, культуры—34-05, писем и рабселькоров — ... отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтерия—... Для междугородных переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства куль... Бурятской АССР.

Н00877. Зак. № 2677.